

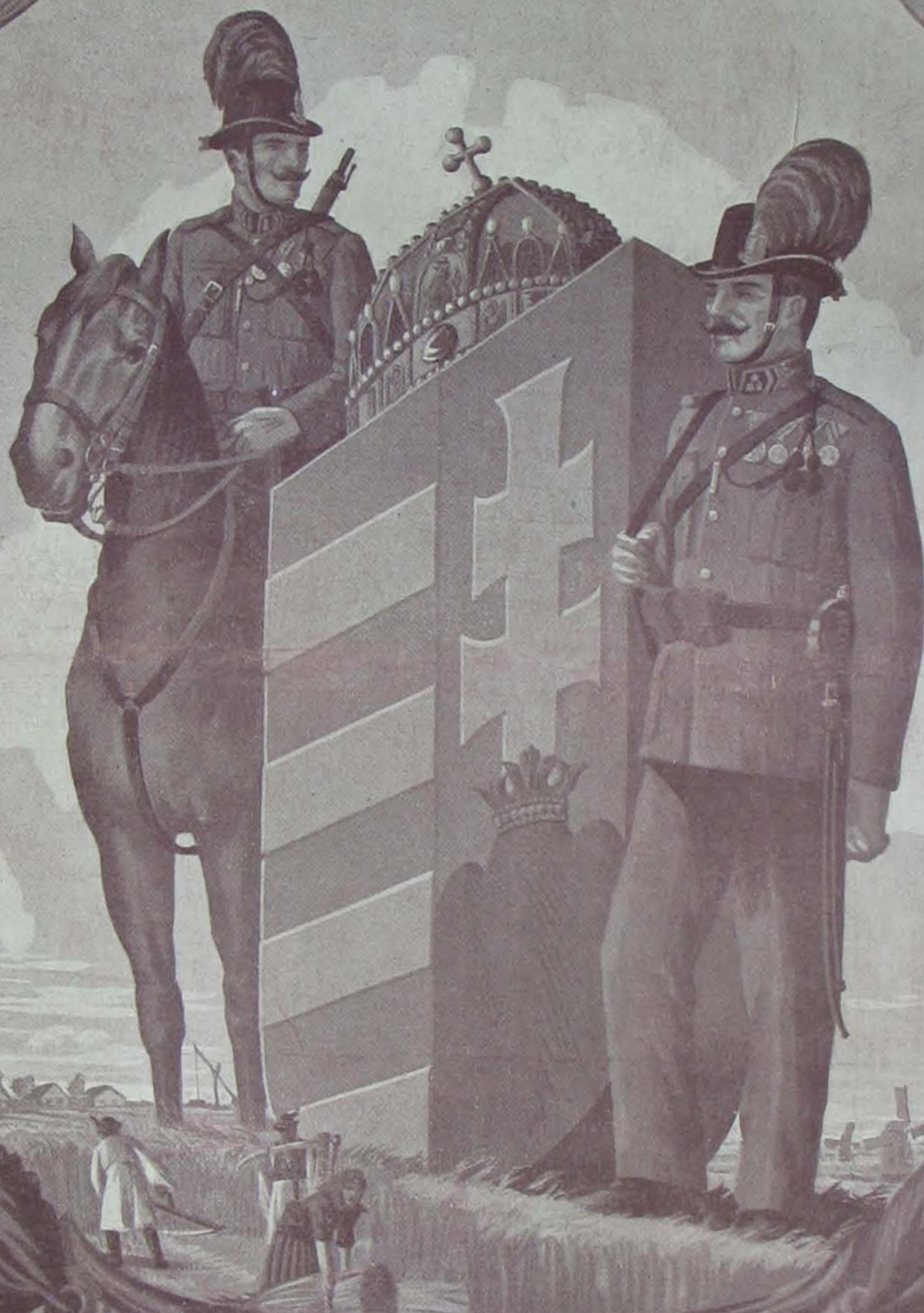
XVIII. ÉVFOLYAM

14. SZÁM.

BUDAPEST, 1928

MÁJUS 10.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország jeltámadásában.*

Amen.

Báta.

Mibe mártsuk a tollunkat? Honnan vegyük a szavakat: a szegény, a megvetés, a részvét, a fájdalom, vagy a keserűség szótárából-e? Kit vádoljunk: a végzetet, a kort, az erkölcstelenséget, a háborút, a forradalmat, Trianont vagy önmagunkat-e? Kit sirassunk: a halottakat vagy az élőket? Nem tudjuk.

Kutassunk-e a fekete lelkében annak a csendőrhűbába bujt haramiának, akinek minden határt felülmuló elvetemültségénél talán csak a korlátoltsága volt nagyobb, mikor azt hitte, hogy a tanukkal együtt az Igazságot is agyon lehet löni s amikor egy ostoba baklövést elég súlyos indoknak találta ahhoz, hogy öt ember meghaljon miatta. Azzal köszönte meg a kenyeret a testületnek, amelyet kapott tőle, hogy öt ártatlan ember vérért mázolta reá, soha el nem muló mementója gyanánt annak, hogy a közénk furakodott érdemtelen gazemberek kiválogatásánál és kidobálásánál sohasem járhatunk el elég szigorúsággal.

Részeg volt-e Kovács István III. vagy bolond, avagy mindakettő, az most, a borzalmas tragédia után már meglehetősen közömbös kérdés, akár kapunk rá választ, akár nem. A gyilkosságok elkövetése előtt és után rumot, bort és pálinkát ivott, kézenfekvő tehát a feltevés, hogy holtrészeg lehetett. Józanul még a rablógyilkos sem képes öt ártatlan ember életét kioltani. Ha aztán az alkohol mámora mellett még az esze is elment, az már csak az áldozatok számát szaporíthatta, de egy szemernyi részvétet sem tud kelteni senkiben a gyilkos személye iránt, még annyit sem, amennyi minden elmeháborodottnak kijár.

Tehát megint az ital. Kezdhetjük — hányadszor már — újra és újra előről mindazt, amit eddig annyiszor megirtunk és aminek az igazságát most, ime, megint öt halott és egy súlyos sebesült bizonyítja. Nagyon fájdalmas és szomorú dolog, hogy nekünk mindig ilyen rettenetes tanuink akadnak s hogy mindig vérnek kell a mi igazságunkat megpecsételnie. De vajjon vigasztalhatjuk-e magunkat legalább azzal, hogy most már aztán az egész testületben kivétel nélkül mindenki azt hiszi és vallja, amit mi s hogy ezután aztán még kiméletlenebbül fog megindulni a harc mindenki ellen, aki nem közénk való s velük együtt a csendőr örök ellensége, az alkohol ellen is?

Mert mind a kettő élet-halál kérdése a csendőrségnek.

Akkor, amikor felvesznek valakit a csendőrséghez,

egyedül a hivatalos, előirt formáságok révén nem lehet előre megállapítani, hogy milyen csendőr lesz belőle. Senkinek nem lehet sem a lelkébe, sem a jövőjébe látni, azért meg kell elégednünk annyival, amennyit a kiválogatás minél tökéletesebbé tétele érdekében emberileg megtehetünk. Aki már egy néhány esztendeje van a testületben, arról azonban nagy valószínűségi arány szerint meg lehet mondani, hogy csendőrnek való-e vagy sem. Az az előjáró, aki ezt nem képes felismerni és megállapítani, nem előjárónak való.

Akiről pedig nyilvánvalóvá válik, hogy nem közénk való, azzal kár kísérletezni. Ki kell dobálni, mint a rothadt almát, hogy ne terjeszthesse a rothadást. Minél előbb, annál jobb. A csendőrség nem javítóintézet, akinek javulásra van szüksége, az menjen amerre lát, javuljon meg s aztán jöjjön vissza, ha akar. Nagyon helytelenül gondolkodik, aki azt vallja, hogy mindenkit tartani kell a testületben, akár az elnézés és a türelem legvégső határáig is, mert különben nem lesz csendőr és a testület felmondja a szolgálatot.

Dehogy nincs jelentkező. Van elég. Hiszen a csendőri pálya — hála Istennek — még mindig van olyan szép és megbecsülendő, hogy ne kelljen abból jöttment semmiháziak részére menedékhelyet csinálnunk. És ha nem lesz jelentkező, az sem lesz katasztrófa: a többség egészen bizonyosan fog megoldást találni erre is, az a pár méltatlanul kimélt haszontalan azonban akkor sem fogja a maga pusztá jelenlétével a testületet megmenteni. Inkább legyünk ezerrel kevesebben, mint százzal többen, ha ezt a száz főnyi többletet most már szinte havonta kiontott embervérrel kell megbühödnünk.

Az iszákos csendőr számára pedig ne teremjen irgalom seholsem. A borosflaskó és a puska nem egy kézbe valók. Akin egy-két szép szó, komoly intés vagy fenyegetés nem segít, ott kár az ötödik-hatodik fenyegetésre várni. Ki kell venni a puskat a korcsmatöltelékek kezéből addig, amíg nem késő.

Órsparancsnokok és csendőrök, gyámoltalan előjárók és elbizakodott alárendeltek, itt a tizenkettedik óraja, hogy ezeken a dolgokon nagyon komolyan gondolkozzatok. Megoldást kell keresnünk és találnunk mindenáron, mert a testület súlyos felelősséggel tartozik az országnak, amely egyszer csak mégis megsokalhatja a részeg csendőröket. A bátai eset volt a legborzalmasabb, amely a csendőrség történetében valaha is előfordult. Akinek ez sem volt elég iskola, az menthetetlen.

A Kovács István III. nevét pedig ezennel kiakasztjuk a csendőrség szegyeنتáblájára. Az akasztófát megelőzte, az elől azonban nem tudott elmenekülni, hogy neve odakerüljön azok közé, akik szegyeنت hoztak reánk s akiknek nevét minden csendőr és minden időben megvetéssel fogja emlegetni.

A csendőrségi lökiképzés fontossága és keresztülvitele.

Irta: KISS ALADÁR százados.

A lezajlott világháboru tapasztalatai alapján kialakult harcászati elvek a harc keresztülvitelének módzatait lényegesen megváltoztatták és a harceljárásoknak új irányokat szabtak. A régi, a háboru előtt helyesnek tartott irányelvek helyett új elvek léptek előtérbe, melyek a háboru előttiakat részben vagy egészben módosították. S ezek az új irányelvek azután az egyes kiképzési ágaknál is új irányokat szabtak, a kiképzés keresztülvitelében pedig lényeges változásokat idéztek elő.

Ezeket a változásokat kisebb-nagyobb mértékben a gyalogsági kiképzés legtöbb ágában megtaláljuk s azok indító okául főleg a háborus tapasztalatokat és a tapasztalatokból való tanulni akarást tekinthetjük.

A háborus tapasztalatok a gyalogsági lökiképzés kérdésében is lényeges változást idéztek elő és a lökiképzés keresztülvitelének irányelveit teljesen megváltoztatták. A lefolyt harcok tapasztalatai szerint ugyanis a gyalogsági puskatüz, mint tömegtüz, vesztett háboru előtti jelentőségéből s a puska megszűnt a tömegtüz eszköze lenni. A tömegtüz eszközei a géppuska, golyószóró és egyéb harci gépek lettek, melyek a technika fejlődésével mindjobban és jobban levették a gyalogság válláról a tüzharc megvívásának nehéz szerepét.

A gyalogsági puskatüz, mint tömegtüz, ezentul már legfeljebb csak rajon — kivételes esetekben esetleg

szakaszon — belül érvényesülhet csak, aminek oka a gépek nagy szerepén kívül abban kereshető, hogy a mai harceljárás mellett ennél több puska tüzet egyszerűen, egy tüzvezető befolyása alá nem igen lehet helyezni.

A gyalogság szerepe tehát a tüzharc kivívásában lecsökkent. Ezen feladatot elsősorban a tüzgépek látják el, mely körülmény a gyalogsági puskatüz szerepét lényegesen korlátozta s a puska alkalmazását tetemesen csökkentette. A nagyobb távolságról való tüzmegnyitás és tüzelés kizárólag a tüzgépek feladata s éppen ezért a gyalogsági puska a mai harceljárásban már csak a kis távolságokon belül jut szerephez. Ez a szerep azonban előreláthatólag még igen fontos lesz és így az a felfogás, mely a puskanak a jövő háborujában már csak a lándzsa és buzogány szerepét jósolja tulajdonképpen helyt nem állónak mondható.

Ugyanis a gépek nagy fejlődése és a bekövetkező háborukban várható fontos szerepe a gyalogsági puska tüzet nem szoríthatja ki teljesen. Adódhatnak s lefolyt világháboruban adódtak is elő olyan harc helyzetek, melyekben a gyalogság a tüzérségi tüzzel előkészített támadást egyetlenegy puska lövés nélkül hajtott végre, illetőleg fejezte be, de ezeket a harc helyzeteket általánosítani és az ilyen végrehajtási módot állandósítani nem lehet. Kétségtelen, hogy a tüzérségi tűz szerepe a jövő háborujában fokozódni fog, az is bizonyos, hogy a gyalogságnak a géppuska és golyószóró lesznek a leghatásosabb tüzeszközei, azonban ezek a körülmények a gyalogsági puska szerepét nem zárhatják ki, sőt bármennyire is ellentétesnek látszik, éppen a gépek fejlődése teszi azt továbbra is feltétlenül szükségessé.

Én így imádkozom.

*Reggel, ha ébredlek,
Mindig letérdelek,
Imára kulcsolom
Könyörgő kezemet;
S a bús magyar jóhász
Felzokog imámban:
Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában!*

*Ha szólal a harang
A déli ging-galang,
Mint kis jehér galamb;
És ott zeng a léghen
Az ég magasában:
Hiszek egy isteni
Örök igazságban!*

*Mikor leszáll a nap
És jö az alkonyat;
Akkor is Istenhez
Küldöm jóhászomat,
Hitem zokog szemem
Könnyes sirásában:
Hiszek Magyarországnak
Feltámadásában! Amen.*

Pohárnok Jenő.

Prihoda, a kísértetvadász.

Irta: AXA ROLF.

A nagy hadgyakorlatok egy cseppet sem voltak üditőek. Főleg a lábakra nem. Annyit kutyaagolt a baka egy-két héten át minden áldott nap, hogy azzal a fáradsággal egy valószínű hadjáratot is meg lehetett volna nyerni. Volt is ilyenkor bajuk az előreküldött szállásoscsinálókknak. Gábiel arkangyal sem tudta volna úgy beosztani a szállásokat, hogy mindenki meg lett volna elégedve. Mert hát egy-egy jó ágy aranyat ér, ha az ember lábában már vagy negyven kilométernyi ut bizserog. Ágy pedig kevés van, fáradt láb meg sok. Persze, ha azt mondom, hogy »ágy«, akkor csak altiszt urak jöhetnek tekintetbe. De még így is sok volt a baj. A szállásoscsinálót mindenki szidta, még az is, aki ágyat kapott, mert annak meg nem tetszett a — menyecske. Az volt a jelszó, hogy »a szállásoscsinálóról vagy rosszat vagy semmit«.

Senki jobban be nem tartotta ezt a jelszót, mint örmester ur Prihoda.

Prihodának természetesen Vencel volt a keresztnéve és természetesen Leitmeritzben ringott a bölcsője. Cseh volt az istenadta. Ezenfelül a tizennegyedik század manipuláns örmestere volt.

Örmester ur Prihoda nemcsak a születésénél, hanem a természeténél fogva is cseh volt a legjavából. Tőle ugyan soha egy jó szót a legénység nem kapott. Ellenkezőleg, lázasan kereste az alkalmat, hogy ordithasson, azaz hogy rikácsoljon, mert cérnavékony hangja igazán nem volt menydörgő. Karikalábai, cingár termete, savószínű szeme, vörös gyér bajusza — négy szál szőr jobbról, öt balról — semmi-

A jövő háborujában ugyanis a gépek nagy tűzhatása miatt fokozottabban kell számolnunk azzal, hogy az élő célok csak rövid ideig s akkor is csak a legkisebb célalakot mutatva fognak jelentkezni. A gépeket kezelő emberek a várható nagyfokú tűzhatás elöl igyekezni fognak a páncélok és egyéb fedezést nyújtó fedezékek és tereptárgyak mögé bujni s csupán akkor és csak annyiban fognak mutatkozni, amikor és amennyiben azt a gépek kezelése feltétlenül megkívánja. A támadó gyalogság emberei erős tűzoltalom mellett a terepet teljesen kihasználva rövid szökésekkel igyekeznek majd magukat előre küzdeni, nehogy a nagyobb cél mutatása által magukat indokolatlanul fölösleges veszélynek tegyék ki. Minden élő cél azonban lesz tehát, hogy a legkisebb fedezéket is kihasználva az ellenséges tűz hatását csökkentse s jó rejtőzése által annak célzását megnehezítse.

Az ilyen célok ellen azonban csak a gyalogsági puska tűzétől várhatunk eredményes hatást. Rövid időre felbukkanó kis célokra gépekkel tüzelni csak löszerpazarlás volna, amellyel eredményt nem érhetnének el. Csak az egyes csatárok tehetik azt meg, hogy lesnek a páncélok és egyéb fedezékek mögöl fejét kidugó ellenségre, azért, hogy a kedvező pillanatot kihasználva, azt eredményesen tűz alá vehessék.

A gépek tűzvezetője a jól befészkelte célokat nem ér rá keresgetni, a hirtelen felbukkanókat pedig — tekintve, hogy a gépek beállítása időt vesz igénybe — nem tudja idejekorán célba venni. De még ha tudná is, akkor sem volna célszerű azokra tüzelnie, mert ezáltal eredeti hivatásának teljesítésében lényegesen akadályozva lenne.

Ezek a körülmények, melyekhez az önvédelem is

kép sem tudtak az ezred daliás zalai virágszálainak imponálni. E hiányokat örmester ur Prihoda a legválogatottabb gorombaságokkal igyekezett pótolni, no meg azzal, hogy boldogan rendelt mindenkit kihallgatásra a legcsekélyebb mulasztás miatt is. Több büntetés esett ömiatta, mint az összes többi előjárók miatt együttvéve. Ilyképen sikerült elérnie, hogy ha utálták is, de rettegtek tőle.

Igaz, hogy ez a »rettegés« egészen másmilyen volt, mint például az, amit örmester ur Gajdacs tudott támasztani, aki a század szolgálatvezető örmestere volt, ami a régi jó békevilágban Szent Péternél csak egészen kevéssel kisebb sarzsi volt a baka szemében. Örmester ur Gajdacs egyetlen szempillantásával nagyobb rettegést teremtett, mint Prihoda egy félórai rikácsolással. Ha pedig egészen szeliden azt mondotta valakinek, hogy: »Édes fiam, úgy váglak kupán, hogy a holdat is sajtnak nézed«, akkor a legmegátalkodottabb zalai bicskás is jobban megijedt, mintha örmester ur Prihoda háromszor rendelt volna kihallgatásra. És mégis örmester ur Gajdacsért tűzbe-vizbe ment volna az egész század, mert őt nemcsak rettegték, hanem tisztelték és szerették is. Valahogy éppen úgy megéreztek az ő gorombáskodása mögött rejlő jóindulatot, mint a Prihoda-féle gorombaságok mögötti rosszakaratot.

De, hogy egymásba ne öltsem a szavamat, hadd mondjam el, hogyan történt az eset, hogy örmester ur Prihoda kísértetet lött.

A nagy hadgyakorlatok idején, egy forró szeptemberi nap estéjén, a zászlóalj végre beérkezett a számára éjjelezési helynek kiutalt felvidéki falucskába. Bizony gyatra hely volt. Templom nélkül, sőt rendes utcák nélkül húzódott meg egy csomó rongyos vityilló a hegyek aljában, egy keskeny völgy torkolatánál. Ha nem lett volna a falu

hozzájárul, a gyalogsági puska szerepét, illetőleg alkalmazását a bekövetkező háborúkban is indokolják és feltétlenül szükségessé teszik. Miután azonban az említett célok főleg csak a kis távolságon belül és akkor is csak rövid időre válnak célzhatóan láthatóvá, a puskatűznek alkalmazását csak a kis távolságon belül kívánják meg, egyben azonban a gyalogsági lökiképzéstől a területlövés elvéről a pontlövés elvére való áttérést követelik.

A területlövés elvének hirdetői, de főként annak legszélsőségesebb hirdetője, Wolockój orosz alezredes szerint ugyanis harcban a célzott tűz lehetetlen s »a puska löszabatosságának növekedése a tüzelés eredményességét nem biztosíthatja s a találati valószínűség kizárólag csak a lövő idegeinek a harcban való állapotától függ«. Ez az ugynevezett Wolockój-féle elmélet, mely a lövőosztag közvetlen közelétől a legmagasabb hordtávolságig terjedő területet az egész lövő arcvonál szélességében kiterjedő területen egyformán veszélyeztetettnek mondja, a puska tekinteti a legfőbb szórási tényezőnek s attól csak tömegtűz esetén vár megfelelő hatást. A puska ezen elmélet szerint megszűnik a célzott tűz eszköze lenni s mint tüzelőeszköz csupán arra szolgál, hogy a lövő területet tűz alatt tartsa, anélkül, hogy a lövők a célzásra különösebb gondot fordítanak.

A területlövés elvének mérsékeltbb követői — belátva a hihetetlen löszerpazarlással arányban nem álló eredményt — a puska már a célzott tűz eszközeinek tartják, de a lövőtől még mindig nem kívánnak nagyobb eredményt, minthogy találatait a 100%-os szórás másfélszeresének megfelelő területen hozza össze. Ez 100 méterenként kb. 18—12 cm. nagyságu négy-

mellett egy nagy uradalom, hatalmas kastéllyal és gazdasági épületekkel, bizony a csillagos menybolt lett volna a zászlóalj takarója. Így azonban csak megvoltak valahogy. A zászlóalj törzs, meg a tiszt urak a kastélyt kapták, a legénység a nagy csürökben bujt az illatos széna közé, az altiszt urakat pedig a kasznár és az ispán látták szívesen. Szüköcskén voltak, igaz, úgy hogy csak ketten-hárman együtt kaphattak egy szobát.

Amint említettem, Prihodának sohasem lehetett a kedvében járni. Nem volt az a szállás, amellyel meg lett volna elégedve. Pedig hát manipuláns örmester létére többet kucorgott a mozgókonyhán, mint bárki más. Őt ugyan ritkán látta valaki az országút porát taposni. Viszont, ha a szállásokba ért az ezred, senki úgy nem ludott szitkozódni, mint ő.

Most is, már a falu bejáratánál kezdte az istennyilát emlegetni.

— Fene megegye ötöt! Esztet megvan egy falu? Esztet megvan házak? Ezek nem megvannak házak, ezek megvannak lakások disznótól! Persze, persze. Esztet nem Csehország van. Ilyen helybe benne muszáj háltni nekemnek, egy csász. és kir. örmesternek! Ittan még az uccán is szaladgal tetü. Ittan még nincs megvan viz se. Ittan még nincs megvan sör se. Pfuj. Pfuj. És ki mente mint szallascsinalo századtul, mondja, cugsführer Gyárfás?

— Ik melde gehorzám, a káplár Balog.

— Az a Balog? Az a trotli? Az, akiben agyvelő akkora mint gombostü? — Mars, mars, te taknyos!

Ez az utóbbi felkiáltás néhány mezitlábás gyerekeknek szólt, kik báméskodva csoportosultak a dühöngő hadfi köré. Balog Jóska előállt és jelenteni próbált.

— Semmit se ne beszéljél! -- rivalt rá örmester ur Prihoda. — Semmit se ne mondjál! En tudom minden! Agy

szögnyi területnek felel meg s túl nagy követelménynek egyáltalán nem mondható. Háboru előtt ez volt a gyalogsági lökiképzésünk irányelve és a kiképzés keresztülvitele ezen irányelv szemelött tartásával történt.

A világháboru tapasztalatai alapján azonban a gyalogsági lökiképzés irányítói ezt a mérsékelt álláspontot is megváltoztatták s általános irányelvként ki-mondották, hogy a puska elsősorban a célzott egyes lövés eszköze s mint ilyen, a gyalogosnak kis lőtávolságokon belül a leghatásosabb fegyvere. De csak akkor, ha az a »pontlövés« alkalmazásában a legnagyobb fokú teljesítményre képes és ha adódó esetekben a célrataratás és lövés végrehajtását »a kapáslövésben és gyorslövésben is« eredményesen tudja alkalmazni.

Honvédségünk gyalogságának mai lökiképzésében ez a vezérlő gondolat vonul végig s ez szolgál irányelvvül a puskával való lökiképzés összes ténykedésének. Gyakorlati keresztülvitelének lényege az, hogy nem elégszik meg a másfélszeres 100%-os szórás általános követelményeként való felállításával, hanem eme szórási területen belül az egyes találatok elhelyezkedését is tekintetbe veszi, amit a találatok értékelésével, minősítésével ér el.

Ez az értékelés a gyakorlatban a lövők érdeklődését nagyban fokozza, egymás közt pedig nemes versengést vált ki, ami aztán az eredmények fokozásához vezet. Minden lövő arra törekszik, hogy találatait ne csak a cél felületébe, hanem annak a külön értéklendő legérzékenyebb részébe vigye bele, mert így lövései értékesebbek lesznek és lövésének eredménye jobb lesz. Ez az igyekezet, mely kezdetben csak mint vágy jelentkezik, később akarattá válik, s az akarásnak ebben

az irányban való megnyilvánulása már a szabatos pontlövés technikájának tökéletes voltát, a kiképzésben el-érendő végcél-t jelenti.

A csendőrségi lökiképzés kérdésének tárgyalására való rátérés előtt szükségesnek tartottam ezeket a gyalogsági lökiképzés keresztülvitelénél döntő szerepet játszó elveket ismertetni, mert ezek ismerete nélkül lökiképzési kérdésekkel behatóan foglalkozni nem lehetséges. De szükségesnek tartottam ismertetni azért is, mert csak így állhat módomban kifejteni, hogy a háboru tapasztalatain felépült lökiképzési irányelvek — tekintve a csendőrség különleges hivatását és szolgálatát — a csendőrségre nézve is irányadók-e s hogy ezeknek az irányelveknek a keresztülvitele testületeknél is szükséges-e?

A lökiképzés kérdésének csendőrségi szempontból való tárgyalásánál kiinduló pontnak a puskának testületünkben való hivatását és a csendőrségi szolgálatban való szerepét kell vennünk, mert a kiképzés céljára és keresztülvitelére elsősorban is ez lesz az irányadó.

Köztudomásu, hogy a csendőrség a közbiztonsági szolgálat teljesítésére rendelt őrtestület s mint ilyen, hivatásának eredményes elláthatása, valamint önvédelme végett fegyverrel van felszerelve. Fegyvere tehát, — mely alatt itt a puskát, mint löfegyvert értem — egyrészt hatásos eszköz a kezében, mellyel szükség esetén az állam és állampolgárok érdekeinek és törvényes jogainak megvédését kényszeríti ki, másrészt pedig védelmezője az élete és testi épsége ellen irányuló támadásokkal szemben.

E kötelesség teljesíthetése és az önvédelem jogának eredményes gyakorolhatása azonban a fegyvert alkalmazóval szemben lényeges követelményeket támaszt,

nincs megvan, víz nincs megvan, sör nincs megvan, sem sem nem nincs megvan! Csak tetü, asztat megvan!

— Örmester ur, ik melde gehórzám, minden van.

Elvezette Prihodát az ispán házához. Az ispán, afféle jóképü falusi magyar, már a kapuban várta a vendéget és barátságosan parolázott vele.

— Adjon Isten jó estét, vitéz örmester uram! Ugyan jól elfáradhattak! Hát csak tessék, kerüljön beljebb, oszt tegye komótosba magát.

Örmester ur Prihoda előbb tetőtől-lalpig végigmérte az ispánt, azután nagykegyesen odanyujtotita ő is a kezét.

— Na, jonapot. Maga itten gazda, kié esztet a ház?

— Én vagyok, én, vitéz uram.

— Hol van enyim szoba?

— Erre hátra tessék csak, éppen most vetik az ágyakat.

Nagy előzékenységgel kalauzolta Prihodát a vendégszoba felé. Balog Jóska utánuk kullogott. A vendégszobában egy bogárszemü, tüzrölpattant lány vetette az ágyat éktelen párnapaskolással. Mikor beléptek, abba-hagyta és az ajtó felé iparkodott, de az ispán elkapta.

— Ez meg itt az én Juliska lányom! No, ne félj, nem esz meg az örmester ur!

Prihoda hódító pózba vágta magát és tetszelegve kezdte a bajuszát — négy szál szőr jobbról, öt balról — pödörgetni.

— Nem, persze nem megeszek ilyen hercig kisaszon, — hagyta helyben tőle telhető nyájassággal. — Na, jonapot! Maga csinálja kicsi ujacskakkal enyim ágy?

— Én... — felelte halkán Juliska.

Prihoda körülnézett.

— De mért csinálja kettő? Egyik magának, másik nekem?

Valóban, a diványon is ágyat vetettek.

— Jaj, dehogy! — szégyenkezett Juliska. — A másik vitéz urnak, aki még itt alszik, annak csinálom.

— Kinek csinálja? Masiknak?!

Balog Jóska haptákba merevedett.

— Herr Feldvébel, ik melde gehórzám, az örmester ur Cajdaci is ide jön aludni. Kevés a hely, nem lehetett külön szobát szerezni.

No, hiszen lett erre patália.

— Waaas? Miiii? Nem nincs nekem külön szoba? Én háljam masik örmesterrel? Mi megvagyom én? Miiii? En megvagyom egy csász. és kir. manipulans örmester. Te megvagyolsz marha. Te megvagyolsz csirkász, aki még asztat sem nem tudja, hogy manipulans örmesternek mi dukálja. Nekem dukálja külön szoba. Neked dukálja két pofon, mert te vagy egy petyár.

Az ispán egy darabig csak ámulva nézte a toporzékoló cingár csehet, kinek zagyva ordítózásából mindössze annyit értett meg, hogy az örmester ur nincs megelégedve a szállással és külön szobát követel.

— Nono, — szolt csillapítólag — hiszen egy éjszaka nem a világ, örmester uram. Adnék én külön szobát is, de ha nincs.

— Nincs? Muszáj! Én asztat követelek. Én fogom...

— Hát hisz jó, jó, — felelte az ispán csendesen — hiszen, ha mindenáron akarja, lehet azon segíteni. Csak hát... nem ajánlom.

— Mit nem ajánlja? Nekem nem ajánlja külön szoba? Maga asztat muszáj ajánlja. Persze, eldugja szép szoba és hagyja katonaság piszokba hemperegni.

Az ispán most már mégis csak méregbe jött.

— No, hallja az ur! Azt pedig ne mondja, hogy én a

melyek közül a gyakorlati keresztülvitel szempontjából a puskával való bánni tudás látszik a legfontosabbnak.

Nem lehet ugyanis vitás, hogy a puska csak olyan egyén kezében lesz hatásos és eredményes eszköz, aki annak kezelésében jártas is. A puskával, mint lőfegyverrel, bánni nem tudó egyén rendszerint éppen a legváltóságosabb pillanatban mondja fel a szolgálatot, ami csendőröknél igen gyakran végzetes lehet. Az ilyen ember nehéz helyzetben rendszerint nem lesz használható s ha a körülmények abba sodorják, nem fogja megállani a helyét.

De nem fogja megállani a félig-meddig kiképzett ember sem, mert nincs önbizalma. Az önbizalom hiánya pedig a legnagyobb veszélyeknek lehet az okozója és nem egyszer a lefegyverezést idézheti elő, aminél nagyobb szűgyen, de nagyobb veszély is csendőrt nem érhet.

Ezzel szemben a lövésben jól kiképzett, magában és puskájában szilárdan bizó csendőr mindenkor megállja a helyét és még tulerővel szemben is eredményesen veheti fel a harcot. A nehéz helyzetekben való egyéni használhatóság tehát sok tekintetben összefüggésben lesz a lökiképzés fokával is, melynek eredményességétől az egyes osztagok, végeredményben pedig az egész testület ereje is függ.

Ezek a körülmények kétségtelenül igazolják a csendőrségi lökiképzés fontosságát és bizonyítják annak feltétlen szükségességét. Fontosságát emeli még az a körülmény is, hogy a csendőr a fegyverét, miként azt a gyakorlati tapasztalat is mutatja, főleg a békés szolgálat napjaiban kénytelen használni. Mint a csend-

nek és rendnek öre, a törvények és törvényes rendelkezések végrehajtásának egyik legfontosabb közege, szolgálatának teljesítése közben gyakran kerül szembe bűnözőkkel, kikkel fegyveres harcot kell vívnia, a támadásaik ellen életét védelmeznie. Az ilyen támadások és harcok lehetősége zavargások idején még fokozottabb. S ezekben a közrend ellenségeivel vívott harcokban főleg a puska lesz a csendőr legfőbb támasza s ez lesz főleg az az eszköz, mellyel a győzelmet megszerezheti és a sikert biztosíthatja. De csak akkor, ha a lövésben megfelelően ki van képezve és ha a puskát, mint lőfegyvert eredményesen tudja alkalmazni. Jelenlegi helyzetünkben nincs kilátás arra, hogy a csendőrség a tömeg elleni fegyverhasználatra tüzgépekkel szereltesse fel, így tehát a csendőrség fegyverének kizárólag csak a puska tekinthető, melynek akár az egyéni, akár a tömeg elleni fegyverhasználatnál a csendőrségi szolgálatban igen fontos szerep jut.

A kiképzés fontosságát emeli még, egyben irányt is szab neki az, hogy a csendőrnek a fegyverét rendszerint a legkisebb távolságon belül mutatkozó célok ellen kell használnia. A személye ellen intézett támadás legtöbb esetben közvetlen közelből történik és végrehajtása pillanatok műve. A kísértetből menekülni igyekvő veszélyes gonosztevő pár lépés után már eltűnni igyekszik, nehogy magát egy eredményes fegyverhasználat veszélyének tegye ki. A csendőrré napok óta leselkedő orvvadász igyekszik a kedvezőnek mutatkozó pillanatnyi helyzetet kihasználni, mert az alkalom elmulasztása mellett számol azzal, hogy a fegyverhasználatban a csendőr megelőzheti őt.

Mindezek a puska villámgyors használatát követelik meg, mert a legkisebb késlekedés az eredmény-

piszokba fektetem magukat. Vadonatuj ez az ágynemű és a szoba is van olyan tiszta mint egy kaszárnya. Hanem hát ha ez nem jó, ott van a régi torony a kastély mellett. Van abban szoba öt is egymás felett. Butor is van, ágyneműt is küldök át, amennyi kell. Csakhát, nem hinném, hogy ott aludni tudna.

— Mert eddig mindenki megszökött, aki megpróbálta. Én semmit sem tapasztaltam, de azt beszélik, hogy valami kísértet kóvályog a toronyban éjszakánként.

— Ahháháháh! Nagyon jó megvan! — kacagott örmester ur Prihoda. — Kísértet! Asztat én persze elhiszek! Asztat maga gondol, hogy nem fogok elfogadni szoba. Én akarok ottan aludni. Elere! Mars, elere! Káplár Balog te hozol ágynemű!

Az ispán vállat vont és megindult. Mögötte lépkedett peckesen örmester ur Prihoda. Utánuk Balog Jóska bandukolt az ágyneművel.

A torony alig pár lépésre volt az ispán házatól. Ódon, nem sok jót ígérő volt a külseje. Valamikor régen, Rákóczi tárogatói zenghettek a tetejéről, de az idő vasfoga alaposan kikezdte már. Az ispán egy rozsdás kulccsal kinyitott egy ajtót. Beléptek. Teljesen kerek szoba volt. Felette — így magyarázta az ispán — még négy másik. Vasból kovácsolt csigalépcső kötötte őket össze.

— Hát itt volna a különszoba, — szölt az ispán. — Aztán vacsorára azért legyen csak szerencsénk, örmester uram. Eltávozott.

Az esti szürkület csak gyengén világította be a helyiséget. Régi, szüette, foszló huzatu butorzat állt összevissza. Ujjnyi vastag porréteg. Málladozó ajtófélfá. Komor, barátságatlan hely volt biz ez.

*

Az ispán vacsorája jó volt. A bora még jobb. Örmester ur Prihoda és örmester ur Gajdacs derekasan nekiláttak. Evés közben persze szó esett a kísérteties toronyról is. Örmester ur Prihoda gunyos arccal érdeklődött:

— Kedves izé... ispan ur! Milyen az a kísértet ott toronyba?

— Hát... egyet-mást hallottam róla. Azt beszélik, hogy valami elátkozott szellem nyöszörög ott egész éjjel.

— Nyöszörög? Hehe. Majd én fogom csinálni ötet, hogy még jobban nyöszörögjön. Fogom adni neki két pofont.

A beszéd lassan ráterelődött a kísértetekre. A jelenlevők közül mindenki tudott néhány hátborzongató szellemhistóriát. Örmester ur Prihoda lassanként szédülni kezdett részben az erős bortól, részben a sok láncsörgető, tüzet lehelő, fejnélküli rémtől, amelyekről szó esett. Mindjobban elhallgatott és mind nagyobbakat huzzott a kancsóból. Egészen titokban már kezdte megbánni a szobacserét.

Mikor felkerekedtek az asztal mellől, bizalmasan félrehívta az ispánt.

— Kedves barátom. Van magának revolver?

— Van.

— Adja nekem kölcsön.

— Minek az, örmester uram?

— Fogom lelőni kísértet, ha akarja kicsavarni enyim nyakat.

Az ispán elmosolyodott a bajusza alatt.

— Hát odaadom én szívesen. De kísértet nem fogám a golyó!

— Csak adja. Fogok megpróbálni.

Örmester ur Prihoda zsebrevágta a revolvért és kezében egy füstös istállólámpával, elindult a torony felé.

telenség mellett igen könnyen életveszedelmet is jelenthet.

Természetes, hogy a puskanak pillanatok alatt való eredményes használata csak rövid távolságokon belül lehetséges. A kis távolság felső határán rövid ideig mutakozó harcszerű célokra egyes csendörök nem tudhatnak eredményesen tüzelni, de erre a csendőrségi szolgálat teljesítése közben előreláthatólag nincs is szükségük. Tömeg elleni fegyverhasználatnál — főleg felfegyverkezett lázadókkal szemben vívott harcokban — előfordulhat ugyan, hogy már ezen a távolságon is tüzelnie kell, ez azonban csak raj, kivételes esetekben esetleg szakaszköteléken belüli tömegtüz esetén lehet eredményes.

Fegyverhasználatának legnagyobb része — miként azt már a fentiekben is említettem — a legkisebb távolságokon és a kis távolság alsó határán belül rövid időre mutakozó célok ellen fordul elő s éppen ezért a csendőrségi lökiképzés keresztülvitelénél az ezen célt szolgáló gyakorlatok végrehajtása, illetőleg lövetése mutakozik elsősorban szükségesnek. Vezérlő irányelv — véleményem szerint — csak a pontlövés elvének követése lehet, mert csak az ezen elv alapján kiképzett csendőr lesz képes fegyverét mindig eredményesen használni. A pontlövés elvének követését és a csendőrségi lökiképzés keresztülvitelében való érvényesítését követeli még a fegyvernek lehető kimélettel való használata is, ami pedig a csendőrségi fegyverhasználatnak elengedhetetlen követelménye.

S most nézzük, hogy lökiképzési rendszerünk megfelelhetnek-e ezeknek az elveknek és követelményeknek?

A csendőrségi lökiképzés háborúelőtti keresztülvitelét szabályozó »Fegyver és Lövéutasítás« vonat-

kozó rendelkezései testületünk lökiképzését a területlövés — eléggé szélsőséges — álláspontjára helyezték. Ugyanis az előirt lögyakorlatoknál, melyeket a háború alatti s az azutáni években is löttek csendőreink, az volt az általános követelmény, hogy a lövő a mutakozó egész (szökölő alak) és fél (térdelő alak) céltáblát a meghatározott számú lövésből minél többször eltalálja. A lövés eredménye kizárólag csak a találatok számától függött s az, hogy az egyes lövések a cél érzékenyebb vagy kevésbé érzékeny részét érték-e, a lövés eredményénél számításba nem jött. De nem vétetett számításba az sem, hogy a találatok milyen nagy területen szóródtak szét, aminek következtében a lövő csak igen ritkán juthatott abba a helyzetbe, hogy puskájának hordképességét valóban és alaposan megismerhesse.

Ezen nehézség elhárítására, valamint az időközben változott viszonyok követésére később rendeletileg új kiképzési elv léptetett életbe. Ezek a mai napig is érvényben lévő rendeletek a csendőrségi lökiképzést a változott lökiképzési elveknek megfelelően a területlövés mérsékeltebb álláspontjára helyezték és a lövőtől a találatoknak a 100%-os szórás másfélszeresének megfelelő területen való összehozását kívánták és a lögyakorlatokat tavaszi és őszi céllövészeti gyakorlatok elosztva ennek megfelelően állították össze.

A kiképzést, miután az utánpótlást eszközlő légénység legnagyobb része katonailag kiképzetlen volt, az iskolák végezték s annak eredménye az általános tapasztalat szerint jónak volt mondható. A csendőrség különleges helyzetéből következő körülmények miatt azonban ez a kiképzés az első katonai kiképzési év végeztével teljesen befejezést nyer s az iskolából az

Erős keleti szél zugott, sustorgott a fák között és fekete felhőfoszlányokat hajszolt az égen. A holdvilág el-eltűnt, majd előbukkant. A távolban a falu kutyái vonítottak. A torony komoran meredt bele az éjszakába.

Kizárva a toronyszoba ajtaját, örmester ur Prihodán egyszerre csak az elhagyatottság érzése vett erőt. Az istálló-lámpás vörös, tompa fényében a szoba még ridegebb, még visszataszítóbb volt, mint alkonyalkor. A padló keservesen nyikorgott a lépései alatt. Kongásuk megerősödve verődött vissza a vízhangos falakról. Néhány egér ijedten surrant a butorok alá. Valahol a legfelső toronyszobában egy ablak-szárny csapódott ide-oda a szélben.

Örmester ur Prihoda borzongani kezdett. Nagyon-nagyon szeretett volna sarkonfordulni és visszamenni az ispán barátságos házához. De maradék önérzete nem engedte. Gyorsan levetkőzött, a revolvért az éjjeli szekrényre helyezte, elfujta a lámpát és bebújt az ágyba. Sokáig hallgatta a szű percegését az ágy fájában és a vihar jajongását a torony körül, míg végre a sok bor hatása elnyomott minden más érzést.

Elaludt.

Egyszerre csak felriadt. Nem tudta, mi volt az, ami felébresztette, de egyszerre csak ébren volt és bódult fejjel figyelt. Kint a szél elült. A szobában nyomasztó csend uralkodott. A szű sem percent, az egerek sem moccantak. Csak a torony ajtaja előtti fán hangzott fel háromszor baljóslatuan:

— Kuvik! Kuvik! Kuvik!

A halálmadár szavára mély kondulással szólalt meg a toronyóra. Prihoda lélegzetviasszafojtva számolta az ütéseket. Tizenkettő. Éjfél.

— A kísértetek órája! — riadt fel benne a rémület. És eszébe jutottak a véres fejek, a fojtogató szellemkarmok. Félve nézett körül. És amint pillantása az ágya lábára esett, megrettenve dermedt össze. Pontosan a feje felett volt az ablak. A hold fénye ferdén szűrődött be rajta és rávetődött ágya alsó, lábfeleli támlájára. És ott, a hold kísérteties fényében, hófehéren nyult fel egy kéz.

Prihoda kidülledt szemekkel meredt a borzalmas látványra. Homlokán hideg veríték gyöngyözött. Bajusza — négy szál szőr jobbról, öt balról — csapzottan lógott remegő ajkaira. Szive örülten kalapált, toroka kiszáradt és összeszorult.

A kéz nem mozdult.

Ez a mozdulatlan némi lelkiert adott Prihodának. felkapta a revolvért. Ráirányította a kézre. Azután behunyta a szemét és meghuzta a ravaszt.

Hatalmas durranás. Utána velőtrázó ordítás.

A durranás a revolver csövéből jött. Az ordítás a Prihoda torkából.

Az összecsendülő háznép, élükön örmester ur Gajdacsival és Balog Jóskaival, ott találta örmester Prihodát az ágy szélén ülve, amint reszkető kezekkel, nyöszörögve csavarta zsebkendőjét jobblábának vérző nagyujjára.

Mert a szellemkéz nem volt más, mint a Prihoda jobblába, mely a rövid takaró alól meredt bele a holdfénybe.

A saját jobblábától rémült meg. A saját jobblábának a nagyujját lötte át.

*

Az esetnek persze hire ment. És így kapta örmester ur Prihoda egész életére ezt a nevet: Prihoda a kísértetvadász.

örsre kikerült csendör további lökiképzésben nem részesül, aminek következtében csendöreink lövésbeni ügyességében és jártasságában általánosságban csökkenés észlelhető.

Bármennyire is kívánatos volna a lökiképzésnek az iskolán túli folytatása és fokozása, az örsöket azzal — másirányu nagy elfoglaltságuk miatt — nem volna célszerű megterhelni, de ott az a kiképzéshez feltétlenül szükséges eszközök hiányában nem is volna lehetséges. E célra egyedül az évi céllövészetek mutatkoznak alkalmasoknak, szükséges, volna tehát céllövészeteket a lökiképzés céljaira is felhasználni. Ez azonban a mai viszonyok mellett egyáltalában nem lehetséges.

Köztudomásu ugyanis, hogy a céllövészetek keresztülvitelére rendelkezésre álló anyagiak csekélyisége, valamint örseinknek a közbiztonsági szolgálat ellátásával kapcsolatos nagy elfoglaltsága miatt, legénységünk a céllövészetek végrehajtása végett csak egy alkalommal lehet távol örsétől, úgy hogy távolléte 48 óránál többet ne vegyen igénybe. Ebből az időből azonban az utazgatás s a terepen való lövés idejét leszámítva — gyakorlati tapasztalat szerint — az elemi lötéren való céllövésre csak egy gyakorlati nap esik, mely alkalommal csendöreinkkel az egész évre előirt lögyakorlatokat, számszerint kilencet, kell lelőni.

Legénységünk herendelése, miután a lötérek igénybe vétele a biztonsági intézkedések megtétele sok esetben elég körülményes, általános tapasztalat szerint osztályonként 2—3 részletben történik s így egy alkalommal kb. 100—150 fő vesz részt a céllövészetben, ami 900, illetőleg 1350 lögyakorlat végrehajtását jelenti. Ha a lövészetet 8 löállásos lötéren tartjuk meg, akkor egy löállásra — 125 fős átlagos létszámmal számolva — 140 lögyakorlat végrehajtása jut. Egy lögyakorlat keresztülvitele nyugodt lövés és oktatás mellett átlag 5 percet vesz igénybe s így a 140 lögyakorlat végrehajtása reggel 7 órától este 6 óráig tartó lövészetet igényelne, amibe azonban a lötér berendezéséhez, a biztonsági intézkedések megtételéhez, a céltábláknak a különböző távolságokra való áthordásához és felállításához szükséges idő nincs is beleszámítva.

Ily hosszú időre azonban a lötérek csak a leg-ritkább esetben állanak rendelkezésre, de még ha állnának is, egy tizenhárom órás céllövészet úgy az oktatók, mint a lövők idegzetét annyira igénybe veszi, hogy a céllövés nyugodtsága ki van zárva. Ha pedig a lövészetek idejét megrövidítjük, akkor az oktatásra és a lövészet alapos végrehajtására nem áll elegendő idő rendelkezésre.

Igen rossz s ma már általánosan bevett szokás az is, hogy az örsök legénysége a céllövészetben való részvételt az osztályparancsnokság székhelyén való alkalmi megjelenésnek tekinti, mely alkalommal a hiva-

talos megbízások és teendők egész seregét szándékosan elintézni. A legénység legtöbb részének az egyes parancsnokságoknál és hatóságoknál sürgős elintézni valója van, amit leginkább csak a déli órákban szándékoznak és tudnak elintézni. A lövészetet vezető előjárónak, ha az erre irányuló kérelmeknek nem tesz eleget, számolnia kell azzal, hogy a kincstárnak az esetleges újabb bejövettel lényeges költséget okoz, ha pedig azoknak eleget tesz, akkor a lögyakorlatok sorrendjét nem tudja betartani, ami végeredményben a lövészet zavartalan lefolyását akadályozza.

Ilyen körülmények között aztán nem is igen lehet szó arról, hogy embereinket oktassuk s velük egyenként behatóan foglalkozzunk. Az előirt lögyakorlatokat igyekeznek mindenki mielőbb lelőni, anélkül, hogy a céllövészetek valódi céljaival komolyan törődjenek. A kincstárnak okozott rengeteg kiadás nem hajt tehát hasznot s a berendelték közül igen sokan a céllövészetet csak arra tartják alkalmasnak, hogy az előirt évi löszermennyiséget eltüzeljék.

Ha azonban ennek a kényszerítő körülmények szülte visszás állapotnak megszüntetésére megoldási lehetőségeket keresünk, eleve számolnunk kell azzal, hogy olyan megoldási módot, mely minden irányban kielégíthet, nem igen találunk. Ennek oka a csendőrség széttagoltságában, a közbiztonsági szolgálat teljesítésével járó nagy elfoglaltságában keresendő, amihez azonban a kiképzési célokra rendelkezésre álló anyagiak csekélyisége is lényegesen hozzájárul. A széttagolt elhelyezés a csendőrség hivatásából folyik, azon változtatni senkinek sem áll módjában. Az anyagiak csekélyisége pedig elsősorban is országunk nehézségi helyzetének a következménye, amin változtatni csak kis mértékben eshetik a lökiképzés keresztülvitelének kérdését szabályozni hivatottak hatáskörébe. A kielégítő megoldásnak tehát leküzdhetetlen akadályai vannak s éppen ezért nincs is más mód, mint az adott viszonyok között olyan szükségszerű megoldást keresni, mely mégis a legjobbnak látszik.

Egyik ilyen megoldási mód volna az örsök legénységének kisebb részletekben való berendelése. Ez, tekintve hogy a legénység évente csak egyszer rendeltetnék be, nem jelentene újabb anyagi megterhelést, a kiképzést azonban lényegesen megkönnyítené. A céllövészet a legalaposabb kiképzés mellett sem tartana tovább 4—5 óránál s így az örsök legénysége csak kevés időre volna távol örsétől. Nagy hátránya volna azonban az, hogy az egész évi lögyakorlatoknak egyfolytában való lelőése a lökiképzés folytonosságát kizárja.

A másik, ennél lényegesen jobb megoldás az lehetne, hogy a legénység az évi gyakorlatait 3—4 alkalommal lőné le. Ez nagyon megkönnyítené a kiképzés fokozatos keresztülvitelét és lehetővé tenné az emberekkel való beható foglalkozást. Ez azonban csak újabb anyagi áldozatok árán volna lehetséges. A kiadás ugyan a közeli örsöknek gyalogmenetben való bejövetele által lényegesen csökkenthető lenne, azonban még mindig meglehetősen megterhelést jelentene.

E megoldások azonban — a felsorolt hátrányok miatt — véglegeseknek nem volnának tekinthetők s ha ideiglenesen eredményesen is lehetne alkalmazni azokat a csendőrségi lökiképzés nyugodt és állandóan zavartalan keresztülvitelét nem biztosíthatnák.

A legjobb és legcélszerűbb keresztülviteli módnak éppen ezért a lövészeteknek az örsállomások székhelyén való megtartása látszik. Ez a megoldás már több

---

Nem szeretem az ábrándozókat; de a legjózanabb, legvilágosabb tekintet mellett is lehet felmelegedni, mint nagyszerű művész az előtte függő példány látásán felmelegszik; s amál inkább, mennél tisztább valóságban tűn elébe minden vonás, mely azt halhatatlan művé alkotja. Ily felmelegülés, ily emelkedő érzelem nélkül művész nem lehet; s éppen így nem lehet senki más, ki a köznépiességen felül lépni akar, ki magát nemes s a ha a sors engedi, nagy tettek cselekvésére készíti.

Kölcsey

izben képezte is kísérletezés tárgyát, de az összes módok között a legrosszabbnak bizonyult, mert sohasem terjedt túl valamely domb oldalba való lövöldözétnél. Ebben a formájában én sem gondolom azt célszerűnek, de vajjon lehetne-e ezeket a lövészeteket az őrállomások székhelyén létesítendő tereplövöldékben megtartani?

A megoldás csak első pillanatra látszik nehéznek, azt hiszem azonban, hogy a gyakorlati keresztülvitel már lényegesen könnyebb lenne.

Természetesen nem valami nagyszabású, modernül berendezett és kiépített lövöldéről lenne szó, hanem a maga nemében is igen primitív kis tereplövöldéről, mely azonban céllövészetekre igen eredményesen volna felhasználható. Ez a kis tereplövölde, különösen kezdetben, nem állana másból, mint 50 méter hosszúságban és 1—1.5 méter mélységben és szélességben készített árokból, mely később aztán a rendelkezésre álló anyagiakhoz és munkaerőhöz képest 100 méterig megnagyobbítható volna.

A lövölde elkészítése, miután ahhoz a földmunkálatokon kívül más munka alig szükséges, sok költséget nem igényelne, mert a községek azok létesítéséhez bizonyára hozzájárulnának. Különösen pedig akkor, ha azok a Levente lökiképzés céljaira is igénybe vétetnének, esetleg polgári egyesületek által is használtatnának. Ezáltal a költségek többfelé is elosztódnának, ami a terv kivitelét lényegesen elősegíthetné.

A berendezéshez a céltábla álláshoz tartozó kellékeken kívül eleinte csak egy mozgatható löpad volna szükséges, ami a céltávolságnak megfelelően bárhol felállítható volna. Egyik gyalogezredünk laktanyájában magam is láttam egy ilyen házilag előállított 100 méteres tereplövöldét, ahol az egészen egyszerű berendezés dacára is a lehető legprecízebben végezték a puskák belövését, anélkül, hogy bárkit is zavartak vagy veszélyeztettek volna. A napokban pedig egy érdekes fejtegetést olvastam, mely határozottan állította, hogy egy modern gyalogsági laktanya házi lőtér nélkül el sem képzelhető.

Természetesen ilyen lövöldéket máról-holnapra nem lehet elkészíteni, de pár éven belül a terv kivihető lenne. S azt hiszem, hogyha nekünk minden őrállomáson egy ilyen kis lövöldénk rendelkezésünkre állana, a csendőrségi lökiképzés keresztülvitelének nehéz kérdése véglegesen eredményes megoldást nyerhetne.

Az iskoláknál a lökiképzés, miután a kiképzéshez szükséges eszközökön kívül legtöbb helyen lőtér is rendelkezésre áll, nehézségekbe nem ütközik s a mai keresztülvitelében teljesen elegendőnek és helyesnek látszik, csupán a megbízhatatlannak bizonyult légpuska helyett az igen jól bevált Fég. puska volna a szobalövés céljaira használandó. Igen előnyös lenne, ha a próbacsendőrök a szobalövést is saját puskájukkal végeznék, mert így azt tökéletesen megismernék és ahhoz már a kiképzés kezdetétől fogva hozzászoknának. Ezirányban honvédségünknel az ugynevezett Gómann-féle betéteső használatával folynak is kísérletek, azonban azok eddig kellő eredményt nem mutattak. Az eszme azonban igen jónak látszik és ha megvalósítható, akkor az előkészítő löoktatás tökéletesebb keresztülvitele is lehetséges lesz.

A legtanulságosabb könyv az élet maga, de szükség olykor magunkhoz a szívünk belvilágához visszatérnünk.

Jósika.

Mégegyszer a légvédelemről.

Irta: POLITOVSKY VILMOS alezredes.

A légvédelem kérdése mind égetőbb lesz, míg végre — mégis csak a körmünkre fog égni.

Rajtunk kívül egész Európában Németország az egyetlen állam, ahol a légvédelem tekintetében eddig nem történt semmi. De az orosz eredetű brosúra »Gas über Deutschland« megjelenése óta ott is nagyban megindult a propaganda a polgári lakosság védelmének érdekében.

Ha Olaszország légvédelem tekintetében nem is állt eddig első helyen, a legutolsó nagy repülőgyakorlatnál szerzett tapasztalatokból kifolyólag sietve igyekszik az eddigi mulasztások pótlására. Ezen igyekezetében kapóra jött neki egy kész önkéntes nemzeti szervezet a fasiszta milícia, amelyet csak meg kellett a légvédelemmel bizni s máris megoldotta.

Mivel a polgárság légi védelmét előbb vagy utóbb nekünk is meg kell szerveznünk — ha nem hivatalos uton, akkor nemzeti alapon — nem lesz érdek nélkül való, ha megismerkedünk azzal a rendszerrel, amellyel olasz barátaink légi védelmüket megszervezték.

Különösen fontosnak tartom, hogy a csendőrség minél behatóbban foglalkozzék már most a légi védelem kérdésével, mert majdan mindenesetre nagy szerep fog neki abban jutni.

Ettore Ascoli röviden bár, de egész terjedelmében ismerteti az *Esercito e Nazione* című katonai folyóirat ezévi első számában az olasz földi légvédelmet és abban az önkéntes fasiszta milícia szerepét.

*

A légvédelem lehet cselekvő vagy szenvedő. Az elsőnek eszközei a vadászrepülők és a légvédelmi csapatok; a második a polgári lakosságot védelmezi passzív eszközökkel. Az előbbit a hadsereg alkalmazza a saját védelmére; az utóbbi a hatósági vagy magánlégvédelem feladata, melynek kivitelével és ellenőrzésével területiális csapatok vannak megbízva vagy a csendőrség és tűzoltóság vezetése alatt egyéb önkéntes alakulatok.

Ott, ahol a passzív légvédelemre külön csapatok vagy alakulatok nincsenek, mint pl. nálunk, ott elsősorban a csendőrség volna hivatva a hatósági légvédelmi intézkedések ellenőrzésére, melynek mint végrehajtó szervezetek: a tűzoltóság, a leventék és cserkészek intézménye kiváló szolgálatokat tehetnének, ha e célra külön ki lennének képezve.

A hadsereg a passzív légvédelemre, vagyis a polgárság légi védelmére egyáltalán nem jöhet tekintetbe, mert nem irányíthatja a figyelmét egyidejűleg előre és hátra is. A polgárság védelme légi támadások ellen tehát háboru esetén is kizárólag és tisztán polgári jellegű helyi ügy lesz, amelynek azonban lehetőleg katonai segítséggel, teljesen katonai módon és mintára kell megszervezve lennie.

A területiális, azaz a helyi légvédelem főleg az ellenfél előrelátható légi támadásainak kitett fontos közérdekű építkezések vagy berendezések védelmére fog szorítkozni. Ilyen fontos pontok védelmét éppen úgy kell megszervezni, mint háboruban egy nagy harcigység biztosítását: Apró őrsegek őrszemekkel, melyek az ellenfél megjelenését idejekorán jelzik és főőrsegek, melyekre a kicsik visszahúzódnak. A főőrsegek kisebb terjedelmű céloknál csak géppuskákkal lesznek ellátva, mert a repülőknek, ha találni akarnak, annál mélyebben kell repülniök, minél kisebb a cél; nagy kiterjedésű céloknál azonban légvédelmi ágyukat kell hozzájuk beosztani. Ha ezek nem is sokat ártanak a repülőknek, mindenesetre meggátolják őket a tulságos merészségben,

Az utolsó pokolgépes merénylet még fokozottabb mértékben váltotta ki az olaszok határtalan szeretetét a Duce iránt. Képünk azt a jelenetet ábrázolja, amikor Mussolini miniszterei kíséretében lelkes feketeingesei között megjelenik, kik őt magasra tartott fegyverekkel éljenzik.

de el is maradhatnak, ha éppen nincsenek fölösleges géppuskák és légvédelmi ágyúk kéznél.

Mindenesetre gondoskodni kell azonban *összeköttetések*ről minden irányban és a *passzív légvédelem* megszervezéséről.

Az *összekötő* szolgálat (rádió, táviró, telefon) idejekorán jelzi az ellenség közeledését, előrelátható irányát, sebességét és a megfigyelés állás- és időpontját. Ebből azután a légi védelem irányításával megbízott parancsnokság vagy hatóság könnyen kiszámíthatja, hogy a támadás mikorra várható és addig megteheti a szükséges intézkedéseket.

A *passzív légvédelem* előkészítésére négy részre oszlik és pedig:

1. a légi támadások várható technikai hatásának ismerete. A hatások különfélék és pedig romboló, azaz repeszhatás, tüzvész és gázmérgezés;

2. az e következmények elhárítására szükséges védekezési eszközök, berendezések és intézmények ismerete;

3. a helyi viszonyok tanulmányozása és e tekintetbe jövő védekezési erők és eszközök alkalmazása;

4. a lakosság kioktatása és begyakorlása légitámadás esetén tanúsítandó magatartásáról.

Röviden összefoglalva eddig a következő adatok állanak rendelkezésre:

ad 1.) A légi támadás hatásai lehetnek:

Repszhatás a leejtett bombák robbanása által előidézve. Ez a hatás kétféle, aszerint hogy a bombák még

a levegőben vagy a találat pontján robbannak vagy pedig csak bizonyos idő múlva a behatolás után. Előbbi esetben a repeszhatás körében levő személyek vannak veszélyeztetve, utóbbi esetben pedig a cél, mert a behatolt bomba robbanó hatása nagyobb, mint a felületen szétrobbant bombáé.

Az előbbieket mind könnyű bombák (500 kg.-on alul), tehát tulnyomó számban velük lesz dolgunk. Utóbbiak nehéz bombák (500 kg.-on felül) ezeket csak különösen fontos pontok ellen fogják alkalmazni, tehát aránylag ritkán fognak előfordulni.

Ezek után fel lehet azt a tételt állítani, hogy a lakosság számára nyújtandó légvédelemnél csak könnyű bombákat kell tekintetbe venni, míg nehéz bombák ellen inkább csak a stratégiailag fontos építményeket kell védeni. Erre a védekezésre ezentúl már az építkezésnél tekintettel kell lenni, annak a törvénynek szem előtt tartásával, hogy merőlegesen ejtett bombák ellen a legjobb védelem a meredek tető. Már 30 fokos szög alatt épült betontetőről lepattan bármely bomba, fémtetőről 40 foknál.

A nehéz bombák hatásáról a következő számok nyújtanak némi felvilágosítást:

Becsapódás:

magasság: 2000 m.

	500 kilós bomba	1000 kilós bomba
földbe behatol	12.00 m.	18.00 m.
betonba	2.37 m.	3.05 m.

Utólag robbanó bomba *robbanósugara:*

magasság: 2000 m.

244 kg robbanóanyag (500 kg.-os bomba)	700 kg. robbanóanyag (1000 kg.-os bomba)
földben 9.79 m.	14.05 m.
betonban 7.21 m.	9.25 m.

Ilyen számok mellett csakis rendkívül fontos pontokon lehet megfelelő bombabiztos védelmet létesíteni, ha tekintetbe vesszük, hogy ehhez folyóméterenként 160 köbméter beton kell, nem is számítva a ki-bejáratokat, szellőztetőket, gázvédelmi berendezéseket, amelyek még x-szeresen megdrágítják az építkezést.

A repeszhatás által személyekre nézve keletkező veszély vagy épületeken, stb. várható kár távolról sem olyan nagy, mint a robbanások által sok helyen szétszaggatott villanyvezetékek és megrongált gázcsövek által keletkező *tüzesetek*, amelyek nagyobb szél mellett teljes pusztulással fenyegethetnek. Ezenkívül külön gyújtóbombák (rendesen fehér foszforral töltve) kerülhetnek alkalmazásra, kizáróan gyújtogatási célokra. Az egyidejűleg keletkező sok tüzfészek oltása rendkívül nehéz lesz, nem is szólva a leszórt gáz hatásáról a tüzoltókra. Már ebből a néhány szóból meg lehet ítélni a jól megszervezett és felszerelt tüzoltóság fontosságát a légi támadásoknak előreláthatólag kitett objektumoknál, melyekben vagy amelyek közelében nyílt villany- és gázvezetékek futnak.

Végül az a tanulság meríthető belőle, hogy ilyen helyeken a jövőben különös gondossággal kell a tüzet okozó vezetékeket elrejteni, azaz fedezni.

A gyújtó légi támadások természetesen olyan gazdasági, sőt földmívelési célok ellen is irányulhatnak, amelyek pusztulása bénítólag hat a lakosság és hadsereg ellátására, mint erdők, lábán álló érett gabona, stb., melyek oltására, ha nem is lehet gondolni, de mindenesetre elő kell készülni a tűz továbbterjedésének meggátolására.

A leghatásosabb eszköze a légitámadásnak a *gáz*, mely a légvédelmi alakulatokat a fedezékbe kényszeríti, hogy az utána jövő gyújtó és robbanó bombákat vető gépek zavartalanul dolgozhassanak.

A hadigázok oly sokfélék, hogy minden légitámadásnál a legrosszabbra kell előkészülni, még akkor is, ha gáz egyáltalán nem is kerülne alkalmazásra, amit ugyan alig lehet feltételezni.

A gáztámadás hatásai olyan sokfélék, mint maguk az alkalmazásra kerülő harci gázok, melyek közül vagy 1700-at ismerünk. Nagyjából véve vannak rögtönző, fojtó, izgató, égető és altató gázok.

A gáztámadás főelőnye az, hogy nem kell egy bizonyos célt eltalálni, hanem elegendő egymástól megfelelő távolságokban bombákat ejteni, mert a felrobbanó bombákból szerteömlő vagy a repülőgépekből lepermetezett folyadékból keletkező gázok önmaguktól terjednek mindenfelé. A harcgázok mind nehezebbek, mint a levegő, tehát a talajon terjednek szét, ahol főleg a mélyedéseket töltik meg és helyiségekbe hatolnak be, ahol hetekig, sőt hónapokig sem veszítik el hatásukat.

Végül tulajdonképpen még egy d) pontot is fel kellene állítani a légitámadások olyan meglepetésszerű hatásai számára, amelyekre ma még nem is gondol senki és amelyeknek előkészítésével titkos műhelyek és laboratóriumok foglalkoznak. A légvédelem megszervezőinek és vezetőinek tehát rendkívüli meglepetésekkel is kell számolniok, hogy adott esetben megőrizhessék a szükséges hidegvért.

*

Az egyöntetű passzív légvédelem megszervezése a polgári hatóság dolga.

A *hatóság* kötelessége az ország ellen irányuló légi támadásoknál idejekorán értesülést szerezni, az ország határain és belsejében légi megfigyelőállomásokat előkészíteni és szükség esetén létesíteni, a megfigyelőállomásokat egymás között és a háterszággal összekötni, a légitámadás közeledését, a légi riadót és a veszély végét jelző egysegés jeladásokat megállapítani, a légvédelem helyi megszervezésével, vezetésével és ellenőrzésével valamely országos testületet megbízni vagy erre a célra alakítani és végül a légvédelemre utasításokat kiadni, amelyek a légvédelmi módok és terek ismertetését és azoknak alkalmazását tartalmazzák, valamint meghatározzák a lakosság által követendő magatartást is.

A passzív légvédelem legtermészetesebb és legegyszerűbb módja, hogy minden olyan intézmény, amely előreláthatólag légi támadásnak lesz kitéve, maga gondoskodik a védelmére szükséges technikai felkészültségről és személyzetről; míg a lakosság többi része és pedig elsősorban a gyermekek, nők és munkaképtelenek a légitámadás ideje alatt lehetőleg nagy távolságban tartózkodjanak a veszélyeztetett pontoktól.

A veszélyeztetett pontok védelmének legalkalmasabb módja a helyi viszonyoktól függ. Egy kiterjedt és nagy-személyzetű telepet (gyár, vasuti állomás, kikötő) másképen kell védeni, mint egy egyedülálló személyzet nélküli építményt (hid, raktár, tartály, stb.).

Különösen értékes és fontos intézményeket, a jelzett légitámadás előtt, nappal mesterséges ködbe vagy füstbe — ha nincs nagy szél — éjjel pedig abszolút sötétségbe kell burkolni. Kisebb terjedelmű építményeknél leplezést is lehet alkalmazni.

Tűzveszélyes építmények és berendezések oltására sokféle módszer ismeretes.

Gáz ellen kétféle védekezést ismerünk: Egyéni- és tömegvédelmet. Az egyéni védelmet szolgálják a különböző rendszerű gázálcok és gázbiztos öltönyök: a tömegvédelmet megfelelően épített vagy átalakítható gázbiztos menedékek nyújtják.

A helyi légvédelem vezetőinek tisztában kell lenniök azzal, hogy területükön belül milyen pontokon várható légitámadás? Minden egyes veszélyeztetett ponton a védelem milyen módja jöhet tekintetbe? Milyen erők, anyagok és eszközök állanak a légi védelem rendelkezésére? Biztosítva van-e az összeköttetés és h iradás minden irányban? Az időjárás mennyire képes a helyi védekezési viszonyokat befolyásolni? Milyen tüzoltási és egészségügyi berendezések állanak rendelkezésre?

Mindezen adatok birtokában a légvédelem vezetője már most a hatósági utasítások alapján előkészítheti a helyi légvédelem tervezetét.

A lakosságot a légvédelmi tervezet utmutatásai szerint az előirt jelzésekről és teendőiről ki kell oktatni és rendszeresen megismételt gyakorlatok által azokhoz szoktatni kell.

*

Ezekhez az alapelvekhez az olasz író a következő fejtegetéseket füzi:

Végtelenül fontos a megfigyelő- és h iradószolgálatot úgy megszervezni, hogy egyetlen ellenséges repülőgép se hatolhasson két megfigyelőállomás között észrevétlenül az ország belsejébe.

Éppen olyan fontos, hogy az aktív, mint passzív légvédelem néhány órával a háború kitörése után már teljes működésben legyen, sőt lehetőleg már azelőtt is, nehogy az ellenfél meglephessen, ami nincs kizárva.

A helyi légvédelem megszervezésével az állandóan egy helyben lakó, a helyi viszonyokkal teljesen ismerős milícia-(nyugdíjas) tisztak legyenek megbízva, akik egyetértésben a polgári hatóságokkal, minden új építkezést és berende-

zést a légi védelem szempontjából kötelesek megvizsgálni és felülbírálni. Háború esetén pedig ugyanezen tiszték vezessék a helyi légi védelmet, akik nem kötelesek a hadsereghez bevonulni. Tényleges tiszték e szolgálatra nem vezényelhetők, mert nem köthetők egy helyhez. A légi megfigyelő őrségek ugyanezen okból nem állíthatók fel a hadsereg légvédelmi kötelékeiből, hanem legjobban a miliciából kerülnek elő, melynek tagjai megfelelő számban minden helységben található. A milícia számos tagjai között elég ifju vagy éltesebb férfi található, akik még nem vagy már nem hadkötelesek, de elég éleslátásuk van ahhoz, hogy az ellenséges repülőt a saját gépektől meg tudják különböztetni vagy pedig biztosan képesek a jeladásokra és híradásokra szolgáló berendezéseket kezelni. Az ily módon megszervezendő megfigyelő- és híradószolgálat költségei elenyészőek. Az egyetlen kiadást egyes instruktorok kiküldése képezi, akik a légi megfigyelő őrségek személyzetét a légi járművek felismérésében kioktatják. A milícia által létesített és begyakorolt őrségek bármikor készen lesznek, a légi megfigyelőszolgálatra alkalmas és teljesen kiképzett személyzettel működésbe lépni. Ezeknek a milícia tisztjei által való időnkinti ellenőrzése szintén nem kerül az államnak semmibe.

Ugyanez áll fenn légvédelmi géppuskás- és ágyuszosztagok felállítására és kiképzésére nézve. A felállítást és megszervezést a milícia végzi saját embereiből. A kiképzés a legközelebbi tüzérségi alakulatnál történik nagyon rövid idő alatt. Hét nap elegendő arra, hogy minden ember teljesen tisztában legyen a feladatával. Igaz, hogy az egyes ember nem tanul meg mást, mint csak egyféle szolgálatot (a telemetrista pl. csak a teleméterrel banni, stb.), mivel azonban minden egyes szolgálatra több ember lesz kiképezve, ezek könnyen válthatják vagy helyettesíthetik egymást. Ha egyszer a kiképzés be van fejezve, akkor otthon tartanak gyakorlatokat minden vásár- és ünnepnap. Ha az egyes ember csak minden ötödik gyakorlaton vesz részt, akkor is tisztesen gyakorolja magát évente. Már pedig azt a hadsereg tartalékosairól sem lehet állítani, hogy azok évente tíz gyakorlaton vennének részt az ágyunál és géppuskánál.

Ezenkívül a milícia légvédelmi géppuskás- és ágyuszosztagai évente egy-kétszer résztvehetnek a hadsereg legközelebbi tüzérségi gyakorlatain is, azon feltétel alatt, hogy az ide-odautazást és a gyakorlatot egy és ugyanazon napon el lehessen végezni. Ezekbe az osztagokba legjobb fiatal önkénteseket beosztani, akik tudásuknak később a hadseregben is hasznát fogják venni.

Ami a kézműveseket illeti, azokból a milícia minden vasárnap kettőt-hármat a legközelebbi tüzéralakulathoz küld, hogy a szóbanforgó különböző anyaggal és annak karbantartásával megismerkedjenek. Ugyanigy a fegyverek szétszedésével és összerakásával és ezáltal az illető fegyver működésével is, mely alkalmakkor a milícia tisztjei, altisztjei és a legénység egy része is részt vehet a bemutatásokon.

A legfontosabb természetesen a miliciatiszték kiképzése, akik hivatva lesznek a légvédelmi géppuskás- és ágyuszosztagokat vezényelni. Tényleges tüzértiszték természetesen a legjobban felelnének meg ennek a követelményeknek. De sok nyomós ok ellene szól a tényleges tiszték alkalmazásának a helyi légvédelemben, ellenben talán ugyanannyi a miliciatiszték megbízása mellett.

A főok a miliciatiszték állandó helyben tartózkodása, miáltal bőséges alkalmuk nyílik magukat a feladatukba beleélni és begyakorolni. Ami a szükséges előzetes elméleti tudást illeti, azt könnyen sajátíthatják el 4-5 vasárnap esti tanfolyamon, anélkül, hogy polgári hivatásukban háborgatva lennének. A rendszeresen folytatott gyakorlatok pedig olyan előnyt biztosítanak nekik a tényleges tüzértisztekkel

szemben is, melyet csak az ugyanazon körben folytatott foglalkozás nyújthat, vagyis specialisták lesznek a légvédelemben. Ugyanez áll fenn a milícia altisztjeire és legénységére nézve is, akik a légvédelmi géppuskás- és autósosztagokhoz vannak beosztva.

*

Az olasz területiális légvédelmi szervezkedésben csak az a feltűnő, hogy nem alkalmaz vadászrepülőket még e legfontosabb pontok védelmére sem, hanem csak elhárító gépfegyvereket és ágyukat. Ugyilátszik, hogy a területiális légvédelemre nem áll elegendő vadászrepülő rendelkezésre.

Az olasz légvédelem nagystilusu megszervezése eléggé bizonyítja a légi védekezés rendkívüli fontosságát minden államra nézve. E tekintetben körülöttünk mindenfelé serény tevékenység folyik. Alighanem nekiink is ki fognak a szemünk nyílni, ha okunk lesz azzal is törődni, hogy mit műveltek addig a szomszédaink, amíg mi a boldogok álmát alusszuk vagy egymással veszekszünk.

Nézzük pl. csak Csehországot: Az összeomlásnál 1918-ban nem létezett sem cseh repülés, sem cseh repülőipar.

A csehek előbb megteremtették a repülőipart és ebből fejlődtek most légi nagyhatalommá.

1919-ben volt 30 osztrák-magyar repülőgépek.

1920-ban volt 150 (közte 115 francia ajándék).

1923-ban volt 260 (közte 120 cseh eredetű).

1927-ben volt 700, mind cseh gyártmány.

Ebből 375 támadó (bombázó) gép, mely számot 1930-ig 600-ra fogják fejleszteni!

Az egységes közbiztonsági szerv gondolatáról.

Irta: MAHÁCS LAJOS százados.

(Befejező közlemény).

A rendőrnek — a csendőr fokozott erélyével ellentétben — a messzebbmenő türelem s az erélyesebb rendszabályokat megelőző megoldási lehetőségek alkalmazása is sokszor módjában áll. Az engedékenység igen messzemenő határáig elmehet, anélkül, hogy akár az egyéni biztonsága, akár a közbiztonság érdekei szempontjából megközelítőleg is annyit kockáztatna ezzel, mintha azt a csendőr próbálná tenni. A városi ember ingerültségében legnagyobb részben csak az idegpatronok puffogását találjuk, de a tanyai ember — szerencsére ritka — fenyegető szavában félig benne van már az ütésre emelt vasvilla is. A rendőrnek sokkal simulékonyabbnak, engedékenyebbnek, türelmesebbnek és megértőbbnek kell lennie a csendőrnél, ha nem akar örökösen háboruszkodni. A városi élet zajlásában szavak könnyebben röppennek el, fenyegetések a lépten-nyomon közbelépő rendőrt elég sűrűn érik, sőt a tumultusok izgalmaiban tettleges támadások is meg lehetőségek gyakran érhetik. De a szóval vagy tettleg megtámadott rendőrt pillanatok alatt védelmébe veheti a közönség higgadtabb része, segítségére siethetnek a bajtársai s így a támadásoknak a lefegyverzésig menő súlyosabb következményei szinte kizártak. Ahol pedig mégis előfordulnak, ott a hibát — akárcsak nálunk — a legtöbbször a rendőrben lehet keresni.

A csendőrség meglehetősen szigorú és súlyos fegyverhasználati jogát a nagyközönség egészen természetesen veszi, mert ösztönösen megérzi, hogy a csendőrség az adott viszonyai között másként képtelen volna rendet tartani. Ha viszont a városokban ugyanazzal a fegyver-

használati joggal felruházott közbiztonsági közegek lának el a szolgálatot s e jogukkal mindenkor élnének is, hamarosan ostromállapot uralkodnék az utcákon. Hogy a fegyverhasználati jog városban és vidéken ennyire különbözik, a legpregnansabb és legbeszéde-sebb bizonyítéka annak, hogy a két szolgálatban lényegbeli, áthidalhatatlan különbségek vannak. A rendőrnek meg kell tanulnia azt, hogyan lehet az izgalmakat leszerelni, anélkül, hogy fegyverhez nyulna s emellett sem testi épségében, sem a más biztonságában, sem pedig a tekintélyében csorba ne essék — amire elenyészően kevés kivétellel módja is van — a csendőrnek viszont el kell találnia azt a szolgálati és emberi lelkiismeretével összeegyeztethető pillanatot, amikor — az enyhébb eszközök alkalmazása után — a fegyverét használnia kell. Mindkét tennivalónak megvannak a maga külön nehézségei, mindkettőhöz más és más nevelésre, szolgálati vénára van szükség s egyikre sem lehet azt mondani, hogy az egyik mellé valami könnyen oda lehet tanulni a másikat is, hogy a városba felkerült vagy legalább is a rendőrrel együttes szellemben nevelt csendőr fékezni tudná a fegyverét mindaddig, amíg a csendőrségi fegyverhasználati joggal kapcsolatban kapott nevelésnek s a vidéki közbiztonsági szolgálatban szerzett tapasztalatainak a nyomai is el nem tűnnek benne s ugyanez áll fordított vonatkozásban a rendőrré is. A közbiztonsági szolgálat teljesítése lényegében nem más, mint az arra hivatottnak a közönséggel való állandó kontaktusa, megfigyelése a társadalom életének és kiemelése a közönség életéből mindannak, ami az élet és vagyonbiztonság szempontjából a társadalomra veszélyes. A közönséggel való érintkezés irányelvei, feltételei, a nyugtalanító vagy veszélyes jelenségek megszüntetésének gyakorlati végrehajtása abszolút különbséget mutatnak vidéken és városban. Szükségtelen bővebben fejtegetni, hogy ugyanezeket a különbségeket kell belevinnünk azoknak az embereknek a nevelésébe is, akik ezt a szolgálatot végzik. Csak a cél azonos, de az eszközök a fellépésben megnyilvánuló modortól kezdve a fegyverhasználatig egymásnak alig is rokonai. Nem szakismeretekről van már itt szó, amelyek különbözőségét végeredményében egy testület keretében is lehet más és más feladatokkal megbízott csoportoknak, részeknek biztosítani, anélkül, hogy az az egység rovására menne, hanem itt már a szolgálat lelkében, a szolgálatot teljesítő emberek egész szolgálati gondolkodásmódjában, a szolgálatról alkotott érzéseikben van az egy testület keretében összeegyeztethetetlen különbség. Ez az életadta különbözőség egy testület keretében vagy ellaposodna vagy kaosszá alakulna, mindenestre elveszítene a csendőr is azt, ami benne a maga különleges szolgálati viszonyainál fogva egyéni vonás és nem járna jobban a rendőr sem. A szolgálat meg egészen rosszul járna.

A fegyverhasználat kérdése még az eddig mondottaknál is súlyosabb feladatok elé állítaná az egységes vezetést. A vidéki közbiztonsági szolgálatot erős létszámú, nagyobb centrumokból ellátni nem lehet. A nagy területek, nagy távolságok szükségessé teszik, hogy a szolgálatteljesítő létszám kis egységekre tagozódjék. Ezeknek a szétagolt kis egységeknek kézbentartása és éppen a közbiztonsági szolgálatban csábító ezer alkalommal szemben való immunizálása csakis olyan erős eszközökkel lehetséges, aminőket a vezetőknek csak a katonai fegyverem képes nyújtani. Katonai fegyverem nélkül annyira szétagoltan működő testületet,

aminő a csendőrség, el sem lehet képzelni, sőt azt bizonyos mértékben még szigorított alakjában kell alkalmazni, hogy a sok különálló kis egység összefogása a nagy távolságok és a szétforgácsoltság mellett is érvényesülhessen.

Városi Közbiztonsági szolgálat keretében viszont erre szükség nincsen. Az emberek nagyobb egységekben állanak a vezetők állandó befolyása alatt s ez a befolyás katonai eszközök nélkül is teljes mértékben érvényesülhet olyan mértékben, amekkorára egy nem katonai céllal és feladattal működő testületnek szüksége van. A csendőrség és rendőrség egyaránt közbiztonsági szolgálatot teljesítő testület, kimondottan katonai célja és feladata normális viszonyok között egyiknek sem lehet ugyan, mégis a csendőrségi szolgálat technikája inkább katonai, mint polgári, tehát a katonai fegyverem eszközöket sem nélkülözheti. A kikülnitellen működő csendőrörsök, főleg azonban a magukra hagyott járőrök ellenőrzése összehasonlíthatatlanul nehezebb, mint a rendőröké; a csökkent ellenőrzési lehetőséget tehát a szigorubb katonai fegyverem és szigorubb felelősségrevonás tudatának kell pótolnia. Kevésbé van azonban erre szüksége a rendőrségnek. Nem csak azért, mert — mint mondtam — a vezetőknek módjukban áll közvetlen, állandó befolyással a mindig együttartott legénységet katonai fegyverem nélkül is a célnak tökéletesen megfelelő mértékben kézben tartani, hanem azért is, mert a két testület szolgálati viszonyaiba a csendőrség szempontjából szerencsésen, a rendőrség szempontjából azonban nem kívánatos módon illeszthető be a katonai fegyveremkezelés. A katonai fegyveremnek kétségtelenül van valami sajátos hatása azokra, akik benne nevelkednek s benne élnek. A fellépésben, gondolkodásmódban, minden ténykedésben érvényre jut egy bizonyos megalkuvást nem tűrő határozottság, civil szemmel nézve talán merevség s általában olyan magatartás, amire a csendőrnek nagy önállóságot, nagy határozottságot, sok erélyt követelő szolgálataiban kimondottan szüksége van. A vidék emberének csak ez imponál s nem is tartja azt magára nézve sem terhesnek, sem bántónak. A vidéki embernek a katonás rövidség, a katonai neveléssel járó szigorubb modor teljességgel megfelel, mert hiszen maga is ehhez hasonló levegőben él. Az egyébként is nélkülözhetetlen katonai fegyverem tehát a csendőr szolgálati magatartását a lakosság szempontjából is szerencsés és kívánatos módon alakítja. Ez tisztán a véletlen szerencsés játéka, de a fontos az, hogy így van. Ugyancsak a véletlen hozza összhangba a rendőrség katonai fegyveremzésének belső rendtartási szempontból vett szükségtelenségét azzal, hogy a városi lakosság militarista felfogással — sajnos — egyáltalában nem vádolható mentalitása egyenesen megköveteli a rendőrtől, hogy fellépésében s a közönséggel való érintkezésében kerüljön minden katonai modort. Távol áll tőlem, hogy a rendőrség bármilyen belső ügyében állásfoglalásra, véleménynyilvánításra jogot vindikáljak magamnak, de a téma elkerülhetetlenné teszi, hogy a városi és vidéki viszonyokat ilyen szempontból is összehasonlítsam. Gyakran voltam hallgatója és részese olyan beszélgetéseknek, amelyeket a városi viszonyokat tökéletesen ismerő urak folytattak oly tekintetben, hogy a városi lakosság a rendőrségtől a lehető legpolgáriasabb tónusu szolgálatteljesítést kívánja. A magam számos megfigyelése is ezt bizonyítja.

Ebből végeredményében arra a konklúzióra akarok jutni, hogy amíg a katonai szervezetség s az azzal járó

Amerikai tűzoltóság. A bosztoni tűzoltóság a magas víznyomás módszere alapján bemutat egy oltási gyakorlatot tanulmányuton lévő idegen állambeli tűzoltóknak. Csak ezen a módon lehet az amerikai felhőkarcolókat a vízsugarakkal elérni.

katonai nevelés, fegyelemkezelés a csendőrségi belső rendtartás létalapja s emellett magával a csendőrségi közbiztonsági szolgálattal is összhangban áll, a rendőrségnél erre fegyelmezési szempontból szükség nincs, de a rendőrségi szolgálat érdekeinek egyenesen hátrányára is lehetne. Természetesen ebből nem lehet arra következtetni, hogy a katonás magatartás, engedelmesség, fellépés, megjelenés stb. elsajátítását a rendőrlegénység részére fölöslegesnek tartom, én csak azt akarom leszögezni, hogy a szó katonai értelmében vett fegyelemkezelésre városi közbiztonsági szolgálat keretében szükség nincs, sőt az nem is kívánatos.

Egységes keretben pedig olyan testület, amelynek az egyik fele katonailag szervezett lenne, a másik fele nem, elképzelni nem tudok. Szükségtelen a katonai szervezettség lényegét idehozni, hogy ennek a tételnek abszolút helytálló mivoltát igazoljam.

Igazolják ezt egyébként a külföldi tapasztalatok is. A közbiztonsági szervezet a külföldi államok tulnyomó részében is kétfelé tagozódik: katonailag szervezett csendőrségre és polgári szervezetű rendőrségre. Sőt pl. még Németországban és Ausztriában is, ahol a forradalmakat követő demokratikus tüzások hevében a csendőrséget is polgárosították, ott is fentartották a csendőrséget és a rendőrséget, mint külön testületeket, mert bebizonyult, hogy egyik sem tudja pótolni a másikat, tehát mind a kettőre szükség van. Pedig a

nyugati államokban a város és a falu között nem is annyira élesek a különbségek, mint nálunk.

Mindaz, ami eddig a közbiztonsági szolgálat egységesítésének a gondolatával szemben szóba került, természetesen nem hagyja érintetlenül a kiképzés kérdését sem, sőt éppen ezek a körülmények szabnának annak irányt, mert hiszen a kiképzés alapjának a gyakorlati életet kell tekinteni, amelynek érdekében a kiképzés történik. Az eddig tárgyaltakat röviden összefoglalva azt mondhatjuk, hogy az általános szolgálati követelmények és az azokkal kapcsolatban megkívánt szolgálati szellem és ismeretek városban és vidéken annyira különböznek egymástól, hogy a szolgálattételre jelentkezőket aszerint, hogy városban vagy vidéken kívánjuk őket szolgálatba állítani, két külön csoportra kellene szétosztani és a két csoportot külön-külön kiképzésben, más szolgálati szellemű nevelésben kellene részesíteni s ennek a két különböző irányban való kiképzésnek az elmélyítését és gyakorlati felhasználását aztán csak úgy lehetne biztosítani, ha a két csoport összekeveredését egyszer s mindenkorra lehetlenné tennők. Egy faluból Péter és Pál egyszerre jelentkezik közbiztonsági szolgálattételre, az egyik bekerül mondjuk a városi csoportba, másik a vidékibe. Ettől a pillanattól kezdve szolgálati sorsuk két különálló úton indul el s ez a két út sohasem találkozhatik, mert Péter marad a városban, Pál meg a vidéken

egész szolgálati élete alatt. Egy testületbe jöttek szolgálni, de szolgálatuk különböző lényege és szelleme néhány év alatt annyira a vérükbe jut, hogy egy testülethez tartozandóságukat alig éreznék valaha. Így a többi Péterek és Pálok s persze a belőlük álló két csoport is. Soha ezt a két csoportot úgy összehozni, ahogyan az egy testület kebelében minimalisan kívánatos, nem volna lehetséges. Sőt! A városi Péter görbe szemmel nézne a vidéki Pálra, mert hogy annak jobb dolga van, nem kell a villamosokkal bajlódnia és viszont. Ez az egymás gondját-baját, szenvedését meg nem értő szellem csoportszellemmé erősödnek s mondani sem kell, hogy az egységes szolgálatteljesítésnek ez a halála volna. Ennek a kétirányú kiképzésnek az adminisztrációja, az oktatókeretek állandó, merev szeparálódása, külön-külön irányítása is bizony nagyon sok fejtörés elé állítaná azt az egyetlen vezetőt, aki az ilyen szétfaragottan egységes testületben talán egyedül képviselné — az egységet.

Egységes kiképzést, továbbképzést és nevelést az egységes közbiztonsági testület csak akkor produkálhatna, ha mindenáron be akarná bizonyítani, hogy de igenis meg lehet azt csinálni s ennek a célnak az érdekében teljesen megfelelkezne arról, hogy a kiképzés szellemének, anyagának csak a gyakorlati élethez fűződő gyökere adhat egészséges alapot. Hogy a közbiztonsággal kapcsolatos törvényes rendelkezések városra és vidékre azonosan érvényesek, mit sem változtat a mondottakon, mert ezeknek az elméleti ismereteknek az elsajátítása önmagában még sem csendőrré, sem rendőrré nem tehet senkit.

Állításaim igazolásául talán legjobban az állami rendőrség példájára hivatkozhatom. A rendőrség államosításával az egész testület egységessé lett azáltal, hogy a budapesti és a vidéki státust egyesítették. A gyakorlatban, a valóságban azonban ezt az egységesítést még most, nyolc esztendő múlva sem lehetett megvalósítani, a budapesti rendőrség még mindig meglehetősen különálló egységet képez s nehezen olvad egybe a vidéki városok rendőrségével.

Fegyverzet, felszerelés és ruházat tekintetében sem valósítható meg az egységesítés. Másként kell gondoskodni e tekintetben arról a közbiztonsági szolgálatot teljesítő emberről, aki az őrszoba közelében, egy helyben állva, rendszeres felváltás mellett ügyel a rendre s másként arról, aki szolgálatát a laktanyától távol s állandó mozgásban tölti. Előbbinek a szolgálatában a puska fölösleges, sőt alkalmatlan, az utóbbinál nélkülözhetetlen. A városi közbiztonsági szolgálatban általában könnyedebb, kevésbé masszív és egyszerűbb felszerelésre, ruházatra van szükség, mint a vidéki szolgálatban. Kétféle felszerelésnek, ruházatnak a beszerzése, pótlása, karbantartása és általában adminisztrálása nagy apparátussal járna, nem volna olcsóbb, mintha ez a kettő külön történik s hogy jobb sem volna, az is kétségtelen. Mert egy uniformizált testü-

letben principiumnak kell tartani, hogy mindenekelőtt a külsőségekben láthassa még a laikus is az együvé tartozást, különben az illető testület egységes jellege már az első lépésen, a megjelenésen megbukik. Ezt ugyan ennek ellenére is meg lehetne csinálni, de a többféle öltözkedés, felszerelés és felfegyverzés kényszerűségének az elismerése s annak bevezetése szembeszökő és a közönség előtt is kézzelfogható bizonyítéka volna annak, hogy a külsőségekben mutatkozó különbségek mögött a két szolgálat lényegében fekvő különbségek húzódnak meg.

A városi közbiztonsági szolgálat különleges vonásai között meg kell említeni azt is, hogy a politikummal kénytelen bizonyos állandó nexust fentartani. A politikai harcok, világnézeti küzdelmek tulajdonképpen a városokban zajlanak le. Ezek mellett a politikai harcok mellett természetesen a rendőrség nem mehet el közömbösen, mert gyakran vezetnek olyan elfajulásokra, hogy az állam- és közbiztonság szempontjából a rendőrségnek is meg kell szólalnia. Ezeknek a kilengéseknek azonban legtöbbször sokkalta nagyobb a hangterjedelmük, mint amilyen komoly a súlyuk a közbiztonság szempontjából. A rendőrségnek, úgy az intézkedőknek, mint a szolgálat végrehajtóinak, fel kell ismerni ezekben a jelenségekben a közbiztonsági szempontból komolyan veszélyeseket s azokat, amelyeknél a közbelépés súlyát mérsékelni lehet. A rendőrségnek mindenkor fel kell ismernie azokat a határokat, ameddig az enyhébb magatartásban elmehet, mert egy-egy szükségtelenül erélyesebb intézkedésével csak a helyzet elmérgesedését segítené elő. Ilyen ismeretekre, érzékre a vidéki közbiztonsági szolgálatban ritkábban van szükség. A városokban, főleg pedig a fővárosban lezajló politikai harcok a vidékre már csak mint leszűrődött, kialakult kész eredmények jutnak ki, a harcokból legfeljebb egészen tompa hullámok érik a falut, nagy ritkán. Mert ha ezek a jelenségek vidéken is abban a formában jelentkeznének, amint a városban gyakran találhatók, az már igen nagy baj volna, ezeket már mint forradalmi jelenségeket kellene elbírálni.

Hogy Budapesten március 15-ét a szociáldemokraták néhány nappal később zavargásokkal ünnepezték, hogy az egyetemi ifjuság idegen lelkű szindarabokat fütyül ki a színházakból s ebből utcai kavargás keletkezik, ma már nem hozza ki a sodrából sem a rendőrséget, sem az ország közbiztonságának nyugalalmát. Természetes tehát, hogy nem is szabad bennük közbiztonsági szempontból országos jelentőségű eseményt, a közbiztonság súlyos megtámadását látni. De csak azért tudja ezt a rendőr kellőleg elbírálni, mert ezekkel az eseményekkel, a politikummal általában folytonos nexusban áll a szolgálata és kialakult egy egészséges érzéke, mondhatnók ösztöne, ami szerencsés kézzel vezeti intézkedései kevésbé erélyes vagy erélyesebb megtételében. Képzeljük azonban azt, hogy az ilyen, nagyobb tömegeket megmozgató jelenségek a vidéken, falun fordulnának elő. A vidék lakosságában hosszasan, lassan érnek meg az elhatározások, de ha azok egyszer tömegformában kirobbannak, már veszélyesek is. Amint a vidéki ember már üt is, ha fenyeget, a vidéki emberek tömege is ugyanígy jár el, ha nem talál magával szemben az erély mentalitásában nevelt karhatalmat.

Egységes közbiztonsági testület keretében egységes kiképzésében részesült emberek így aztán lépten-nyomon bajba jutnának, mert tulerélyesek lehetnének

A természet minden körülmények közt mindenkor boldogtalanokká tevén minket, vágyaink képzeletben egy jobb állapotot alkotnak meg azáltal, hogy azon állapothoz, melyben vagyunk, hozzákötik azon állapotnak örömeit, amelyben nem vagyunk. És, ha elérnök ez örömeiket, azért még nem lennénk boldogok, mivel ismét egy újabb állapotnak megfelelő egyéb vágyaink támadnának.

Pascal.

akkor, amikor az káros, viszont puhák lehetnének olyankor, amikor viszont annak nincs helye.

Egészen különleges szempont, amire közelebbi tárgyalás nélkül éppen csak rámutatni akarok, a vármegyei autonóm rendőrhatalóságok szerepe az egységes közbiztonsági testülettel kapcsolatban. Az az érzésem, hogy az egységes közbiztonsági testület keretében működő állami rendőrhatalóságok hatósági területüket természetesen igyekezzenek kiterjeszteni a vidékre, mert hiszen a maguk közbiztonsági közegeinek a szolgálatteljesítését mint rendőrhatalóságok — s nemcsak mint szolgálatteljesítését mint rendőrhatalóságok — is maguk kívánják irányítani és rendőrhatalósági jogkörükben hasznosítani. Elvileg és elméletileg semmi akadályja ugyan, hogy az autonóm rendőrhatalóságok továbbra is megtarthassák területeiket s azokon jogkörüket, de az elméletet a valóságos élet nem szokta mindig respektálni. Az egységes közbiztonsági testület tehát centralizáló lényegénél fogva beleszóllhatna az államosítás és az autonómia híveinek a vitájába s hogy az egészséges alkotmányjogi fejlődésnek ezzel nem használna, az bizonyos.

Visszatérve az egységes közbiztonsági testülettel kapcsolatban említett elméleti előnyökre, ezután meg lehet állapítani, hogy ezek az előnyök a gyakorlatban valóban megdőlnének, sőt erősen átmennének a minuszba. Az egységes közbiztonsági testület vezetése sokkal körülményesebb, komplikáltabb, nehezebb volna, az adminisztrációra fordított idő, energia és pénz tehát csak növekednék. Két egyszerűbb, minden vonatkozásban összehangolt testület vezetése olcsóbb, mint valamely egységes, de túlságosan komplikált apparátus adminisztrálása. A létszámkülönbségek nivellálása tekintetében a nagyobb létszámnak semminemű előnyét érezni nem lehetne, mert hiszen a vidéki és városi szolgálatot teljesítők keverésére gondolni sem lehet. A surlódás két, egymástól független testület között sohasem lehet akkora, mint aminő egy testület keretében, de különböző szolgálati viszonyok és életfeltételek között szolgálatot teljesítő emberek között okvetlenül bekövetkeznek. A közbiztonsági szolgálat hálózatának egységesebb kiépítésének a lehetősége is csak papírforma. A városi és vidéki csoportok között meglehetősen éles szeparálódást lehetne várni. Ezt a szeparálódást egymástól független két testület kölcsönös udvariassággal tökéletesen el tudja simítani a közös cél érdekében, kérdés, hogy az egységes közbiztonsági testületben szeparálódott csoportok között a hatalmi szó tudná-e ezt az udvariasságot tökéletesen pótolni, lévén az udvariasság csak »házon kívüli« jó szokása az embereknek.

Es eltekintve attól, hogy az elméleti előnyöket a tények megcáfolják, olyan lényegbeli különbségek vannak a vidéki és városi szolgálat s ennek a szolgálatnak a végrehajtási lehetőségei, követelményei között, amelyeket összeegyeztetni úgy, hogy mindkét szolgálat egy testületre volna megnyugtatólag bizható, nem lehet.

Ez a kérdés, amelyet a fentiekben talán kissé hosszasan is — de még így sem egész kimerítően — fejtegettem, nálunk sohasem volt aktuális és ma sem az, fejtegetésem tehát tisztán csak akadémikus jellegű. Ismétlem azonban, hogy nem káros néha olyan kérdésekkel is foglalkozni, amelyek nem tartoznak ugyan az aktualitások közé, de amelyek a fogalmak és nézetek tisztázásához úgy a jelenre, mint a jövőre nézve hozzájárulnak.

A büntettes ujjnyomata a bűncselekmény helyszínén.

Irta: Dr. SCHREIBER DÁNIEL rendőrkapitány.

A tettes mindig hagy hátra valamit a bűncselekmény helyszínén, mindig idéz elő valami változást. A gyilkos megölve áldozatát — sötét szobákon keresztül menekülve — véres kezével végigtapogatja a falakat, butorokat, feldönt vázákat, székeket, nekimegy a tükörnek, míg végre kijut a szabadba. Az áldozat vére már száradni kezd a tettes kezén mire hazaér, hogy lemossa, de azok a véres ujjnyomok, amelyeket a sötétben való tapogatódzásakor a helyszínen visszahagyott, makacsul megmaradnak. Ezek a véres ujjnyomok együttesen adják a büntettes névjegyét, amelyen nemcsak a tettes neve, hanem lakása, személyadatai, előélete, eddigi büntetési mind-mind rajta vannak.

A helyszínen hátrahagyott ujjnyomok csak ahhoz a tetteshez vezetnek el a csendőrt, aki azokat hátrahagyta. Ha a tettes azonnal el tudna tenni más világrészbe s összekeveredne a föld 1800 millió lakójával, az ujjnyomai alapján — in idea — akkor is ki lehetne keresni a gyilkost. Ennek a szemfényvesztésnek látszó állításnak nagyon egyszerű a magyarázata. Minden embernek minden egyes ujja más-más nyomot hagy hátra, úgy hogy nincs két ember (nem is volt s nem is lesz), akinek akár csak egy-egy ujja egymással azonos lenne. Hasonló lehet, mint egyik kínai a másikhoz, mint két tojás vagy két falevél, de nem ugyanazok. A részletek finomságában — amit a szakember tud csak megállapítani — minden egyes ujjnyom rajza eltér egymástól.

Hogy keletkeznek ezek az ujjnyom-rajzok? Nagyon egyszerűen. A tapintás szerve úgy működik, hogy az ujjak (rendszerint a hüvelyk és mutatóujj) végével megfogjuk a kérdéses tárgyat s észleljük, hogy az érdes vagy sima-e. Ezt azért tudjuk az ujjainkkal megtenni, mert ezeken a helyeken a bőr nem sima, hanem különböző rajzokat képező kiemelkedő bőrvonalakkal, bőrfodrokkal (Papillarlinien) vannak ellátva s ezek a kiemelkedő bőrvonalak oly finoman reagálnak, hogy a tapintás eszközei között a legalkalmasabbak.

Hogy ezek a bőrvonalak más célt is szolgáltak valamikor, az bizonyos, mert a lábtalpon is feltalálhatók. Ennek az lehetne a magyarázata, hogy az ősember (aki még nem tagadhatta le a majmokkal való — ma már kellemetlen — rokonságát), úgy a lábán, mint a tenyerén s ujjain lévő kiemelkedő bőrvonalak segítségével kapaszkodott a fákra. A lakáskérdés a cölöpfalvakkal volt elintézve, de ma is élnek ausztráliai vad törzsek, melyek a fákon tanyáznak. A majmrokonság le nem tagadható bizonyítékát látják a darwinisták abban, hogy az állatok közül a majmok ujjnyomai hasonlítanak a legjobban az ember ujjnyomaihoz. Hogy náluk (a majmoknál) az ujjnyomoknak az a legfőbb hivatása, hogy a kapaszkodást, mászást lehetővé tegyék, mutatja az, hogy még a kapaszkodásra szolgáló farkukon is vannak ilyen »ujj«-nyomok, kiemelkedő bőrfodorszálok.

Már most, ha az ujj véres lesz — a gyilkos ujja az áldozatnak sugarakban kiömlő artériás, ütőeres vérétől különösen — akkor valamely tárgy érintésénél az ujj véres nyomot hagy hátra. Ha sok a vér az ujjon (lucskos), akkor az ujjnyom rajza nem

vehető ki pontosan. Ha azonban nem lucskosan véres az ujj, akkor — mint a bélyegzőnél — az ujj csak a kiemelkedő bőrvonalakra rakódott vért hagyja azon a tárgyon, amit megérintett. A vér az érintés helyén nyomban megszárad, nem folyik össze s hosszú ideig (hónapokig is) olyan pontosan adja vissza az ujj bőrfodrainak a rajzát, hogy annak az alapján bármikor megállapítható, hogy ki volt a tettes.

Ez a megállapítás azért lehetséges, mert az ujjak bőrvonalai nem szabálytalan össze-visszaságban képződnek, hanem nagyon szép, harmónikus összhangban. Van olyan szép, mint az autógummink recézettsége, amelyek szintén a surlódást, kapaszkodást szolgálják s ahogy egy autókerék nyomaiból megállapítható, hogy a kocsit milyen *gyártmányu* külső gummival volt felszerelve, épp úgy megállapítható azonnal, hogy az ujjnyom milyen *fajtájú*. Ugyanis képezhetnek a kiemelkedő bőrvonalak egymással párhuzamosan haladó s középen ivszerűen felmagasló rajzokat (ezek az ivfajtájuk), képezhet az egyik bőrfodorszál egy hurkot s a többi vonal ehhez simul (ezek a hurokfajták), képezhetnek örvényszerű, órarugóhoz hasonló rajzot (örvényes) s olyanokat, amelyek a hurok és örvényes fajtáknak az iker- vagy torzszülöttei (ikerhurok, középtömlős és oldaltömlős fajták) s csak nagyon kis százaléka az, amely egyik fenti fajtába sem osztályozható. Ezeket kivételes fajtájú ujjrajzoknak nevezzük. Az ujjrajzok oly határozottan képződnek, hogy a 9 fajta valamelyike azonnal felismerhető.

A fajtákon belül az egyes ujjnyomok egymáshoz *hasonlóak, de nem azonosak!* Nem azonosak, mert a fodorszálak oly különbözőképen alakulnak, alakulásukban annyi részletet, sajátosságot tüntetnek fel, hogy az eltérést a szakember azonnal felismeri.

Ha a gyilkosság után gyanuba vesznek valakit s annak az ujjnyomata *azonos* a helyszínen talált véres ujjnyommal, akkor ez az ember volt a tettes! Mert nincs még egy ember a földön, akinek az ujjrajzai ugyanolyanok lennének, mint a visszahagyott véres ujjnyomok rajzai. Ilyen esetben oly határozottan a szemébe lehet vágni a gyanuba vett egyénnek, hogy: »Te vagy a gyilkos!«, hogy alibijét még hazugsággal sem tudja igazolni próbálni. Sőt, ha a mikroszkópus vizsgálat alá veszi a körmei alól »kisöpört« piszkot (amit nem tudott kimosni), ott is megtalálhatók a vérnyomok.

De nemcsak a gyilkos hagy hátra ujjnyomokat. A betörő, a kasszafúró is, bármennyire óvatosak is. A kasszafúró például gummikeztyűben dolgozik, de ha izzad (egyébként sincs szokva keztyűhöz), leveszi, megtöröli homlokát (az izzadtság ujjaira rakódik) s mohón esik neki az ott felfedezett konyakos üvegeknek. Az ujjak amugy is kiváltak a kiemelkedő bőrvonalakon levő likacskákon, pörusokon keresztül bizonyos izzadtságot, ha pedig az ujjak a homlok izzadtságát is felveszik s azután az olajos, piszkos szerzők érintésével bepíszkolódnak, a — természetesen üresen — visszahagyott konyakos üvegeken nagyon szépen láthatók a tettes ujjnyomai. De megláthatók a pénzszekrény lakkozott falán is, ahová a »Schrenker« (kasszafúró) szórakozottságból (nem gondolva az ujjnyomaira) nyult.

De az sem szükséges, hogy piszkos legyen az ujj. Egész tiszta ujjal is hagynak hátra nyomokat, ezek azonban nem láthatók. Olyanok, mintha láthatatlan tintával irták volna s csak megfelelő eljárás után

tehetők láthatóvá. Ugyanis az ujjakon levő állandó izzadtság az érintés folytán minden sima, kemény tárgyon lerakódik még pedig a kiemelkedő bőrvonalaknak megfelelő rajzban. Ez a rajz azonban nem látható, mert az izzadtság maga is szintelen (viz és zsír keveréke). Ha azonban sötétszínű, finom szemcséjű porral behintjük azt a helyet, ahol gyanítunk ilyen láthatatlan ujjnyomot, akkor az izzadtság (amilyen rajzban lerajzolódott) felveszi a színes port s láthatóvá válik az egész ujjnyom. Olyan a helyzet, mintha porzóval, hamuval behintjük a frissen írott helyet, a porzó csak ott marad meg, ahol az írás azt magához tapasztotta.

A Louvre-ban egy kópós alkalmával, amikor a tettes az üveget kivágta s a képet kivéve a rámból, magával vitte, a visszahagyott üveglapon porbehintéses eljárással egy ilyen láthatatlan ujjnyomot tettem láthatóvá. Mindenekelőtt összehasonlították a múzeum összes alkalmazottainak az ujjáival s szerencsére meg is került a tettes. Az egyik szolga ujjával teljesen azonos volt a nyom. Eleinte mindent tagadott, azt is, hogy a képet valaha látta volna, majd beismerte annyit, mikor magyarázták, hogy az üvegen lévő ujjnyomot csak ő hagyta hátra, hogy törölje az üveget s így maradhatott vissza az ujjnyoma. Azonban ez a védekezése sem volt helytálló, mert az ujjnyom az üveglap belső oldalán volt, amihez takarítás közben nem lehet férni, mire a szolga beismerte a lopást s a kép is megkerült. Az ujjnyom nélkül a nyomozás semmi gyanura sem támaszkodhatott volna.

Egy vidéki állomáson feltörték egy pecséttel lezárt pénzeslevelet s azután a most már üres borítékot ismét leragasztották s újból lepecsételték. A pecsétviaszba a tettes — a bélyegző pótlásául — bele nyomta a hüvelykujját s így is került azután a boríték a rendőrség kezébe. A feladástól az érkezésig minden állomáson minden alkalmazott ujját megnézték s az egyik vasuti szolgában meg is találták a tettest. A viaszban különösen jól rajzolódik meg az ujj kiemelkedő bőrvonalainak az ábrája.

Poros felületen is jó ujjnyomok keletkezhetnek. Itt a kiemelkedő bőrfodrok az érintéssel magukhoz veszik a porréteget s ez a porhiány adja meg az ujjnyom rajzát.

Különösen a betörők, sokszor nagyon kedélyes emberek. Nem elégszenek meg azzal, amit a többi büntettes feledékenységből, zavarodottságból, ijedtségből vagy babonából hagy a helyszínen, hanem tréfából, a károsult kigunyolására, gittből s más gyúrható anyagból különféle figurákat formálnak, papírlapra »megnyugtató« sorokat vetnek, a kiürített üvegeket s poharakat sorba állítják az asztalon, úgy, hogy a rendőrség annyi ujjnyomot talál, amennyit akar.

Ha pedig a tettes annyira óvatos, hogy nem hagy hátra semmiféle ujjnyomot, akkor elhagyja a monogrammos zsebkendőjét, leszakad egy nadrággombja (melyben a ruhát készítő cég neve van), ottmaradnak a türelmetlenül elszítt cigarettának a szópókái, cipőjének a nyoma, a kés, amellyel az áldozatot megölte vagy a hajából egy csomó, — az áldozat megmerevedett ujjai között — szóval, mindig marad valami vissza, ami a nyomozást sikerre vezeti.

A bűncselekmény — különösen egy gyilkosság — elkövetése, még a tettesre is, oly lelki megrázkódással jár, hogy teljesen kijön a nyugalmából s nem veszi észre, hogy mit hagyott hátra a hulla mellett.

Még egy vásári csalás.

Irtta: **BODROGAY ANDRÁS** százados.

Lapunk 1926. évi 16-ik és 1928. évi 7-ik számaiban részletes ismertetést olvastunk az ugynevezett vásári csalások különféle módjairól, amelyekkel utazó hivatásos szerencsejátékosok a vidéki vásárookra összegyűlt falusi népet kifosztani igyekeznek. Ha ezek a vásári játékok valóban olyanok lennének, amelyekben a nyereség vagy veszteség esélye kizárólag a játészó fél ügyességétől vagy mondjuk tisztán a véletlentől függene s ha maga a játék olyan kis összegben menne, hogy nagyobb összegek elvesztése lehetetlen volna, akkor talán még lehetne indokot találni arra, hogy a vásáros népnek ezt az ártatlan szórakozását meg ne zavarjuk, de akkor, amikor nyilvánvaló, hogy a játék voltaképpen nem is játék, hanem a legszemérmetlenebb csalásnak egy ügyesen leplezett formája, nem lehet szemet hunyni előtte éppen nekünk, akiknek egyenesen kötelességünk, hogy az ilyen üzelmeket megakadályozzuk.

Bizonyos, hogy az ilyen vásári csalók leleplezése meglehetősen nehéz, mert néha olyan bámulatos kézügyességgel rendelkeznek, hogy a laikus csendőr nem igen veszi észre, hogy hol is van a csalás tulajdonképpen. Ezért okvetlenül szükséges, hogy a csendőr, ha a csaló fortélyával még nincsen teljesen tisztában, öt hosszabb időn keresztül megfigyelje vagy megfigyeltesse s csak mikor aztán teljesen bizonyos a dolgában, akkor lépjen fel vele szemben.

Annak természetesen nem szabad előfordulnia, hogy a csendőr még leleplezési szándékkal is a játészók közé álljon és hogy maga is játészék, mert ez egyrészt szolgálati szempontból megengedhetetlen, másrészt pedig ezzel akaratlanul is a csaló malmára hajtja a vizet, mert a nép, látva, hogy még a csendőrök is játészanak, bizalmat nyer és bátrabban lát neki a játészoknak maga is. Eppen ezért a csaló nagyon szívesen fogadja a csendőrt, ha játészani akar s még nyerni is engedi, mert tudja, hogy így aztán a csendőr egészen bizonyosan nem tudja öt leleplezni.

Az is megtörténik, hogy a csaló, aki a járőr közeledtét észreveszi, hosszas és hangzatos magyarázatba kezd, hogy a járőr, azt megunva hallgatni, odább álljon vagy pedig azalatt az idő alatt, amíg a járőr a közelben tartózkodik, csak a maga társaival játészat, akik aztán természetesen nyernek is. Célszerű ezért, ha a járőr megbízható polgári egyéneket is felkér a csaló figyelemmel kísérésére, akik tapasztalataikat a járőrrel közölhetik. Bőséges tere lesz itt — és egyáltalán a vásárokon — a nyomozó szakaszok polgári ruhás csendőreinek az alkalmazására is.

Azt a tapasztalatot szereztem, hogy ott, ahol a csendőrség résen van, ilyen vásári csalók egyáltalában nem ütnek fel a sátorfájukat, mert az alkalmasint jól működő hírszolgálatuk révén tudomást szereznek róla, hogy hol lehet és hol nem lehet nyugodtan »dolgozni«. A fentebb vázolthoz hasonló gondos megfigyelés tette lehetővé, hogy az egyik községben a tavaszi vásáron egy újabb vásári csalást leplezett le egy ügyes járőr.

Ez az újabb játék az ugynevezett *gyüszüjáték*. Nagyon egyszerű felszerelés, de annál nagyobb kézügyesség szükséges hozzá. Egy sima felületű asztalkából, három közönséges női varrógyüszüből és egy kisebb, borsnagyságu rongy- vagy papírgolyócskából áll csupán az egész »berendezés«. No meg aztán ter-

mészetesen egy néhány pengőnyi »befektetés«-re is szükség van, amellyel a vállalkozás megindítható.

A csaló miután asztalát a vásár egyik forgalmas helyén felállította, azon egymás mellé helyezi a három gyüszüt. Az egyik gyüszüvel leborítja a kis golyócskát, amely egyébként egy kissé állandóan nedves. A gyüszüket felemeli és miután azokat a körülállóknak kívül-belül megmutatta, megmutatja azt is, hogy a három gyüszü közül melyik alatt van a golyócska. Majd bőséges szóáradat közben a nyilásukkal lefelé helyezett gyüszüket az asztalon ide-oda tologatja s felszólitja a körülálló báméskodókat, találják ki és mutassák meg, hogy a három gyüszü közül melyik alatt van a golyócska. Tetszés szerinti összegben lehet vele fogadni s aki eltalálja, hogy hol van a golyócska, annak a fogadott összeg kétszeresét fizeti vissza.

Miután a gyüszüket a felfordítás veszélye nélkül nem lehet tulgyorsan tologatni s mert két kézzel egyszerre csak két gyüszüt mozgathat, az egyik gyüszü tehát rendszerint mozdulatlanul van az asztalon, mindenki, aki a gyüszük mozgását figyelmesen követi, tekintetével is követni tudja a golyócskát eltakaró gyüszüt. Mi sem csábitóbb tehát, mint egy-két, de sőt tíz pengőben is fogadni, mert a fogadó száz százalékgig bizonyos abban, hogy nyerni fog.

Tegyük fel, hogy a fogadás előtt — amikor a gyüszük tologatása már megszűnt — a balszélső gyüszü alatt van a golyócska. A fogadó minden habozás nélkül rámutat erre a gyüszüre s átadja a csalónak a fogadás összegét. Erre a csaló az egyik kezével felemeli a megmutatott gyüszüt, a golyócska nincsen alatta. Csakhamar egy másik gyüszüt emel fel az asztalról s legnagyobb meglepetésünkre az alól tűnik elő a golyócska. A fogadó tehát elvesztette a pénzét.

Miben áll itt a csalás?

Abban, hogy a csaló, amikor a golyócskát fedő balszélső gyüszüt — tehát azt, amelyikre a fogadó rámutatott — a középső- és hüvelykujjával felemelni akarja, ugyanakkor a mutatóujjával a gyüszüt az előtte álló nézők és a fogadó előtt egy pillanatra eltakarja és a gyüszü felemelésekor mutatóujját alátolva annak jól megnőtt körmét a kissé nedves golyócskára hirtelen rányomja, úgy hogy a golyócska a körme alá préselődik. Ezzel egyidejűen a gyüszüt teljesen felemeli, a golyócskát rejtő ujj hegyét pedig úgy fordítja maga felé, hogy azt senki se láthassa.

Most már a csalatkozott fogadó, de a nézőközönség is kíváncsi, hogy hol van lát a golyócska. Erre a csaló leteszi a felemelt gyüszüt és felvesz egy másikat. Ezzel egyidejűen azonban a körme alól a golyócskát villámgyorsan és észrevétlenül az ujonnan felemelt gyüszü alá teszi, persze olyan ügyesen, hogy mindenki meg van győződve róla, hogy a golyócska tényleg ezalatt a második gyüszü alatt volt.

Ilyen módon rengeteg embert tudnak egy-egy vásár alkalmával rászédni, különösen olyanokat, akik kissé italos fejjel »csak azért is« mindenáron meg akarják mutatni, hogy ők megtalálják a golyócskát.

Ha a körülálló játészokedve megcsappan, közbelépnek a csaló cinkostársai, akik a közönség közé elvegyülve játészokok gyanánt lépnek fel és természetesen mindig nyernek. A vásár végeztével aztán a nyereményüket bizonyos százalékos részesedés ellenében visszaadják a csalónak, a nyereség láttára azonban ujult erővel indul meg a játék s egy időre újra biztosítva van a »pali«.

A leleplezésnek egyik módja az lehet, ha a csendőr

a vásárba egy körülbelül borsónagyságu serétszemet visz magával s azt egy ismerős polgári egyénnek átadja azzal, hogy szólítsa fel a csalót, hogy trükkjét ne a papirgalacsinnal, hanem a serétszettel mutassa be. Az illető erre nem lesz képes, mert a serétszem nem tapad úgy az ujjához, mint a nedves papirgolyó s azt nem tudja egyik gyűszű alól a másik alá csempészni. Ha pedig a csaló a papirgolyóval manipulál, az első gyűszű felemelése után, de a második felemelése előtt fel kell szólítani, hogy mutassa meg a kezének ujjait és meg kell állapítani, hogy az ujj izületében vagy a köröm alatt nincsen-e ott a golyócska. Vagy pedig az első gyűszű felemelése után a körülálló valamelyike hirtelen emelje fel a másik két gyűszűt is, a golyócska egyik alatt sem lesz. Ezt azonban a csendőr maga ne csinálja, amire nincs is szükség, mert a vásárban mindig akad ismerős polgári egyén, aki szívesen vállalkozik a leplezésre.

Nézetem szerint ez a gyűszűjáték nemcsak tiltott szerencsejáték, hanem egyenesen csalás, mert hiszen a csaló fondorlatot használ arra, hogy a játékosokat megtévessze és ezáltal nekik vagyoni kárt okozzon. Egy próbafeljelentés mindenesetre nem ártana s annak eredményét a Csendőrségi Lapokban is közölni kellene.

Megjegyzem, hogy az ilyen vásári csalók a rendőrhatalom engedélyt is rendesen fondorlattal szerzik meg. Pl. egyszerűen »lövöldére« kérnek és kapnak engedélyt, ahelyett azonban az ugynevezett »koronglövöldét« állítják fel vagy pedig a »bábjáték« helyett az ugynevezett és közismert »birbics« szerencsejátékot üzik.

Az olyan szerencsejátékokat, amelyekben a csalást nyilvánvalóan meg lehetett állapítani, a csendőrnek jogában áll azonnal beszüntetni, még akkor is, ha a mutatványos arra rendőrhatalom engedélyt szerzett is, egyrészt, mert büntetendő cselekmény folytatására a rendőrhatalom sem adhat engedélyt, másrészt pedig, mert az ilyen engedélyt a rendőrhatalom megtevésével szerezte meg az illető s bizonyos, hogy ha a csendőr a visszaélésről jelentést tesz, a rendőrhatalom az engedélyt amugy is azonnal visszavonja.

Portyázás.

Az ember természetében rejlik, hogy minduntalan, néha tudatán kívül, összehasonlításokat tesz saját maga és mások személye, állása, képessége, vagyona, egészsége stb., stb. között. Ebből az összehasonlításokból nyert eredmény adja meg rendszerint, hogy az illető elégedettnek, — szándékosan nem használom azt a szót »boldog« — vagy elégedetlennek érzi magát. Sajnos, ezek az összehasonlítások 100 eset közül 99-ben az elégedetlenséget eredményezik. Miért? Mert az összehasonlítások tárgyául nem a velünk egyenlőket, nem a velünk szemben erkölcsi vagy anyagi minuszban állókat vesszük, hanem azokat, kik ebben vagy abban a tekintetben szembeötlően — bár néha csak látszólag — jobban vannak dotálva, mint mi. Aki azt a rossz emberi szokást, a »feljéle« történő összehasonlítást vasakarattal nem tudja legyűrni, az örök életén keresztül elégedetlen marad. Elégedetlen marad, mert nincs a »jónak« az a fokozata, amit éppen az összehasonlítások révén, »még jobbnak« el ne tudnánk képzelni.

*

Hasonlóan az egyén életéhez játszódik le az állam, társadalom, a köz élete is. Vegyük elő bármely ujsá-

got. A vezércikkek, a különböző címek alatt megjelenő, hosszabb, rövidebb elmegjuttatások csaknem kizárólag abból táplálkoznak, hogy lerántanak mindent, ami »van« és eljeledik mindazt, ami »volt«. Mór t. i. oly értelemben, hogy mindig összehasonlítják, vagy mondjuk inkább úgy, összehasonlítjuk a »ma rosszat« a »tegnap jójával«, viszont csak ritka esetben jut eszünkbe, hogy az elmúlt idők visszásságaival, keserveivel jelen helyzetünk jó oldalait, előnyeit vonjuk párhuzamba. Mit ragadjunk ki példának hirtelen? Visszasirjuk az időket, amikor kis hivatalnokok látszólag minden gondtól mentesen beültek esténként azoknak a szép kis felvidéki vagy erdélyi városkáknak »Három rózsá«, »Fehér hattyú«, »Fekete sas«, meg nem is emlékszem már, milyen nevű vendéglőjébe, hogy csendes kvaterkázáson kezdve, hajnali három órakor elluzassák valahol, hogy: »Csak egy kis lány van a világon...« A szabó meg egyszerre akár négy öltözet ruhát is csinált és az első részletet csak akkor kérte, ha már hat hónapja megfeledeztek arról. Hát igen. Ezek szép idők voltak. Ha a mai kifizetésedett, kitérdelt nadrágjainkban ezekre az időkre gondolunk és szünet nélkül ezeket sóvárogjuk vissza, akkor bizony lassan elérkeziünk a temetésünk napjához, anélkül, hogy a boldogságnak, azaz megelégedésnek csak egy enyhe cirógatását is éreztük volna. Ha azonban olykor-olykor arra is gondolunk, hogy voltak napjaink, amikor puszkagolyók jütyültek, srappellek robbantak a fejünk körül, azután később káposzta, gersli, sorbállítás, éhezés, jorradalmi törvényszék... Ha ezekre az időkre gondolunk vissza, akkor nem is jogjuk ezt a mostani »tűrhetetlen« életet még gyűrött, vasalatlan nadrágunkban sem olyan elviselhetetlennek, olyan nagyon rettenetesnek találni. S ha ezeket az időket vesszük az összehasonlítások alapjául, ha ezeket többször emlékezetünkbe idézzük elégedetlenkedő óráinkban, akkor lassanként visszatér arcunkra a derű, beköltözik a szívbe a megelégedés s annak a kincsnek is birtokába jutunk, amit úgy hívnak, hogy: t ü r e l e m. S erre soha nagyobb szükségünk nem volt, mint most. Ha ennek birtokában vagyunk, ha lassan is, de biztosan el fog jönni az az idő is, amikor majd viszont a mai időket jogjuk jólétünk fokmérőjének tekinteni s azért leszünk megelégedettek, mert könnyebben jogjuk az élet terheit elviselhetni, mint pl. 1928-ban.

*

Egyébként pedig az általános jólétet sohasem szabad aszerint mérni, hogy telik-e borra és cigányos mulatozásokra vagy sem. Mert arra száz ember közül kilencvenkilencnek nem telt a »régi jóvilágban« sem. Aki pedig mégis ilyesmire dobtu ki a pénzét, az könnyelmű volt, eladósodott, tönkrement, ezt pedig ma is éppen úgy megteheti, mint a háboru előtt. Az adósságcsinálás sem ütközik nehézségekbe ma sem, legfeljebb a következményeit lehet nehezebben kiheverni. Hogy ma aránylag mégis kevesebb a könnyelmű ember, mint a háboru előtt volt, annak okát, azt hiszem, nem annyira a nehezebb megélhetési viszonyokban, mint inkább abban kell keresni, hogy megkomolyodtunk. Végigvert rajtunk egy kicsit az élet, észretérített és eszünkbe juttatta, hogy a jólét és megelégedettség nem természetes és illetékes járuléka földi létezésünknek, hanem az életnek olyan kincsei, amelyeket verejtékkel kell fokról-fokra kiérdemelnünk s ha megvannak, megtartanunk. Megtanultuk az igényeinket a lehetőségekhez alkalmazni, megbecsülni azt, amire valóban szükségünk van s lemondani arról, ami fölösleges. Már

pedig ez is egyik legbiztosabb forrása a megalégedésnek.

Hogy néha arról is le kell mondanunk, amire igazán szükségünk lenne? Ez igaz. De ez még nem gátolja azt, hogy az adott viszonyok között ennek dacára is megalégedettek legyünk. Csak éppen azt kell belátnunk, hogy ez nem az állam szűkmarkuságának vagy a pénzügyminiszter indokolatlan fukarságának a folyománya, hanem az időknek egy olyan megpróbáltatása, amelyről ma már senki sem tehet. Aki ebbe beletörődik — és mit tehetne egyebet? — az belátja, hogy a következményeket is viselnie kell s nem azután sópánkodik, amije nincsen, hanem örül annak, amije mégis csak megvan. Mert ha mi nem így gondolkodunk, mit szóljanak akkor például a polgári iskolai helyettes tanárok, akik évek óta küzdenek azért, hogy tízenhatévi tanulás után az állam nekik is megadja azt a jövedelmet, amit ma egy csendőrnek nyújt.

Egyről azonban lassankint feltétlenül le kell szoknunk: az örökös panaszkodásról. Nem azért, mintha most már nem volna okunk rá, hanem azért, mert siránkozással úgy sem segítünk a helyzeten, az életünket azonban megkeserítjük vele, mert elhitetjük önmagunkkal, hogy sokkal szerencsétlenebbek és nyomorultabbak vagyunk, mint valójában. Az Isten mentsen meg minket tőle — és meg is fog menteni — hogy a mainál jobb dolgunk soha ne legyen, de éppen most, amikor minden nap valóban közelebb visz minket a »régi jó idők« életnivójához, amikor az állam a legnagyobb erőfeszítéseket teszi, hogy boldogulásunkat minden lehető uton-módon előmozdítsa, nem gyámoltalanul siránkozó, hanem energiával és munkakeltyvel telített emberekre van szükségünk, még akkor is, ha ezeket egyelőre nem is tudjuk száz százalékgig megfizetni.

Figyelő.

CSENDŐR LEKSZIKON.

77. Kérdés. Mi a bővebb magyarázata a Szut. 67. pontjában említett következő kifejezéseknek: az állam és társadalom egésze, berendezkedése, politikai szabadsága?

Válasz. Az államhatalom a törvényhozó, végrehajtó és ítélkező hatalom gyakorlásában nyilvánul meg. A törvényhozó hatalom szervei: az állam feje, az országgyűlés két háza. A végrehajtó hatalom a kormány (minisztérium) és az alárendelt hatóságok működésében, az ítélkező hatalom a bíróságok igazságszolgáltatás tevékenységében szemlélhető. Ez az államhatalom meghatározott területen az embereknek bizonyos közösségre terjed ki. Ezeknek a szempontoknak előrebocsátása után általánosságban akként határozhatjuk meg az állam fogalmát, hogy az állam meghatározott területen, közös főhatalom alatt élő embereknek közössége. Lényeges elemei tehát: a) a terület, b) a lakosság, c) a területre és a lakosságra kiterjedő főhatalom (államhatalom, szuverénitás). Mikor tehát ezt mondjuk: »Az állam a maga egészében, akkor ezekre az elemekre, ezekre a fogalmakra kell gondolnunk, amelyekből az állam fogalma összetevődik. Ekkor tudjuk megítélni azt a cselekményt, amely talán nem irányul kifejezetten az állami élet, az állami hatalom valamely szerve vagy megnyilvánulása ellen, mégis veszedelmes lehet az államra, mint egészre.

Mi a társadalom? Az egyéneknek az önfentartás önértékéből származó kapcsolata, amelyben az egyén ennek a kapcsolatnak, ennek a nagy egésznek részévé válik.

Mikor társadalomról beszélünk, rendszerint egy állam keretén belül élő emberek kapcsolatára gondolunk, mert minden államban sajátos nemzeti szellem alakul ki a társadalomban, amely megkülönbözteti a más állam társadalmától. Ez a nemzeti szellem sajátos erkölcsi erő, amely összeharthatja az emberek nagy sokaságát akkor is, ha megszűnik az államhatalom vagy tönkremegy az a társadalmi osztály, mely a nemzeti társadalom élén állt. Nagy érdeke tehát magának az államnak és az államot alkotó nemzetnek, hogy a társadalomban egészséges szellem éljen, hazafias érzés, tiszta erkölcsi felfogás, a becsület, az igazi tekintély tisztelete, stb. Maga az államhatalom kényszerítő erejével nem lehet mindenütt ott, ahol a társadalmat bomlás fenyegeti, egyrészt gondoskodnia kell, hogy a területén élő társadalom szelleme összhangban legyen az államhatalom céljaival s ne veszélyeztesse egyrészt az államhatalmat magát, másrészt a társadalomban élő embereket, illetve azok egyes rétegeit, osztályait, magát a társadalmi békét és nyugalmat. Ez a leggyakrabban használt kifejezés: polgári társadalom, jelenti mindazoknak a céloknak támogatásában egyesült társadalmi osztályokat, amelyek az államhatalom keretei közt törekednek megvalósulásra.

Minden jól rendezett, művelt állam nagy súlyt helyez arra, hogy a benne élő társadalom szelleme egységes legyen. Az egyes külön érdekű jelentő osztályok, rendek, gazdasági vagy hivatásbeli csoportosulások ellentétének nem szabad tehát elfajulnia annyira, hogy a társadalmi egység, az egymásra utaltság, az egymásért munkálkodás, a szolidaritás szelleme megszűnjék. Minden forradalmi vagy lázadó mozgalom a társadalmi ellentéteket használja fel a társadalmi béke és a társadalmi egység megbontására. Ilyen veszedelmes az a politikai pártjelszó is, amely osztályharcot hirdet.

A társadalmi egység követelménye jelenti azt, hogy a társadalom fogalmát a nemzeti egység számára kell lefoglalni. Helytelen tehát az a nálunk ujabban lábrakapott szokás, amely a társadalmi szó helytelen értelmezésével gazdatársadalomról, iparostársadalomról, munkástársadalomról beszél, ahelyett, hogy azt mondaná: gazdák, iparosok, munkások. Aki gyorsirótársadalomról, nyugdíjastársadalomról s hasonlókról beszél, az nincs tisztában a szó nyelvtani értelmével s nevetségesen nagyozol és egyuttal terjeszti azt a sajnálatos szellemet, amely más munkájának meg nem becsülésében, a más társadalmi állásának sorsa iránt való közönyben nyilvánul meg s azt a látszatot kelti, mintha a magyar nem egy társadalomban, hanem külön társadalmak üzleti szövetkezésében tengetné életét.

A politikai szabadságot másként polgári vagy társadalmi szabadságnak is nevezik. Ez az a szabadság, amelyet az egyén a társadalomban, az államban élvez. A politikai szabadság korlátolt szabadság, mert nem jelenti azt, hogy az ember mindent tehet, amire képes. A politikai szabadságot csak mások hasonló szabadságára tekintettel lehet gyakorolni. Ezzel szemben a politikai szabadság azt is jelenti, hogy az egyén, mint a társadalmi összesség tagja, jogot nyer a társadalmi közakarat és az állami akarat kialakulására befolyást gyakorolni, mint országgyűlési képviselőválasztó, mint önkormányzati testületek tagja, stb.

Ha a csendőr ezekkel a fogalmakkal tisztában van, akkor meg tudja ítélni, hogy egy állam berendezkedésén nemcsak alkotmányát, törvényeit, alkotmányos szerveit, hatóságainak és közegeinek a közhatalom kezelésében megnyilvánuló hatáskörét kell érteni, hanem érteni kell azt is, miként helyezkednek el az egyének az állam törvényeinek uralma alatt, mily társadalmat alkotnak s ez a társadalom, a benne megnyilvánuló együttérzés, mily viszonyban van az ország rendjével, nyugalmaival és fejlődésével. A

csendörnek mindezt természetesen nem azért kell tudnia, hogy bírálatot gyakoroljon az állam és társadalom intézményeiről, az egyes osztályok viszonyáról, a jogok és szabadságok terjedelméről, hanem azért, hogy a fennálló rend és társadalmi béke ellen irányuló törekvéseket fel tudja ismerni s azokkal a törvényadta lehetőségek felhasználásával szembe tudjon szállni.

78. Kérdés. *Valaki 50 drb. ezüst pengővel fizet. Az ezüst pengősök közt egy forgalomból kivont 1 koronás ezüst pénzdarabot találnak. Gyanusítható-e a fizetés teljesítője valamely bűncselekmény elkövetésével?*

Válasz. Ha az ezüst 1 koronást a fizetés teljesítője tudatosan a céllal helyezte az ezüst pengősök közé, hogy azt 1 pengőként továbbítsa, kétségtelenül fondorlatot fejtett ki jogtalan vagyoni haszonra irányuló céllal s ezzel kárt is okozott annak, aki megtévesztve az ezüst 1 koronást a nagyobb értékű 1 pengős gyanánt fogadta el. A fizetést teljesítő tehát csalást követett el. Adott esetben azonban sikerrel védekezhetik az illető azzal, hogy az 1 koronás véletlenül került az ezüst pengősök közé, maga is összetévesztette a régi koronást az új pengőssel s jóhiszeműleg járt el.

79. Kérdés. *Ha külföldi egyén ellen magyar területen tett mezei kár miatt kihágási eljárás folyamatba tétele véget a csendőrörsön magánindítványt terjesztének elő, mi az örs eljárása?*

Válasz. Elvileg nincs törvényes akadály annak, hogy a külföldit felelősségre vonják a kihágás miatt, természetesen csak akkor, ha magyar államterületen tartózkodik. Leghelyesebb egyébként, ha az örs tudomásul veszi a feljelentést s továbbítja az illetékes bírósághoz vagy közigazgatási hatósághoz, legfeljebb annyit állapítson meg jelentésében: várható-e a feljelentett egyénnek magyar területen való megjelenése, hol s mikor, továbbá, hogy van-e magyar államterületen vagyona?

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Hat betöréses-lopás elkövetőjének kézrekerítése.

Irtá: PAPP ANDRÁS I. tiszthelyettes (Katymár)

A krassószörénymegyei Anina községben szolgáltam, amikor 1916 január egyik napján vitéz Szakállasi Lajos tiszthelyettes, akkori oravicabányai járásparancsnokom, távbeszélőn azt a parancsot adta, hogy azonnal vezényeljem magam egy népfölkelővel szolgálatba és menjek át Stájerlak községbe, mert az ottani örsbeliek fegyverkicserélés végett a szárnyparancsnokság székhelyére, Karánsebesre lettek berendelve s így, egy most tudomására jutott lopási eset kinyomozására onnan nem tud senkit kivezényelni. Közölte velem röviden magát az esetet is, mely abból állott, hogy Stájerlak községben az elmúlt éjszaka folyamán ismeretlen tettesek az Edelin Antalné-féle vegyeskereskedésbe betörték és ott különféle árucikkeket elloptak.

Hozzáfüzte nevezett járásparancsnokom, hogy őt az esetről a stájerlaki főjegyző értesítette.

Frasser Róbert nevű népfölkelővel felszereltünk és Stájerlak községbe mentünk s oda megérkezve azonnal a helyszínre siettünk.

A helyszínt alapos szemle alá vontam, oly aprólékos gondossággal, amint azt Szolgálati Utasításunk előírja.

Az üzlet ablakának egy táblája az utca felől be volt

törve és tettes a támadt nyíláson benyúlt, kézzel kinyitotta az ablakot s azon át bejutott az üzletbe. Megállapítottam azt is mindjárt, hogy visszafelé nem ugyanezt az utat választotta a tettes, hanem kinyitotta az üzletből vezető konyha ajtaját és a konyhán keresztül az udvarra ment, ahonnan a kerten át ismeretlen irányban távozott, anélkül, hogy bármilyen nyomravezető jelet vagy tárgyat hagyott volna maga után. Azt is megállapítottam, hogy a tettes gyertyavilágítással dolgozott, mert gyertyacsepegést és kisebb gyertyadarabkákat találtam az üzlethelyiség padlózatán.

A tettes bátran dolgozhatott, mert az egész épületben nem lakott senki. A károsnak 2–300 lépésnyire az üzlethelyiségtől még más háza és több gazdasági épülete is volt s üzletzárás után itt tartózkodott.

A helyszíni szemle hosszú időt vett igénybe, mert tettes az üzletben lévő összes árukat a polcokról ledobálta a padlóra és nem hagyott egyetlen dobozt vagy csomagot sem érintetlenül. A helyszíni szemlénél a káros nő távol lévén, ennek leánya volt jelen, kinek megengedtem, hogy a szétdobált holmikát újra a régi helyükre visszahelyezze.

Az üzlet rendbehozatala alkalmával is hiába figyeltem, nyomot, bűnjelet nem sikerült felfedeznem. Most azt igyekeztem megállapítani, hogy tulajdonképen mi minden hiányzik az üzletből. Ez nehezen ment, pedig a déli órákban maga az üzlet tulajdonosnője is hazaérkezett, de ő sem tudta egész pontosan megmondani, hogy mi hiányzik. Egészen biztosan csak azt tudtam megállapítani, hogy a pénzes fiókban előző este otthagytam 10 és 20 filléreseket a tettes magához vette, ugyanugy a kis zsebtükröket és zsebkéceket.

Amidőn az üzlethelyiség átvizsgálását eredménytelenül befejeztem, átmentem a konyhába, melyben két rendesen felszerelt, de senki által nem használt ágy volt elhelyezve. Azonnal szemembe tünt, hogy az ittlévő ágyak és egyéb tárgyak is éppen úgy vannak feldúlva, széjjelhajigálva, mint a múlt hó folyamán az én örsömön. Aninán elkövetett ötrendbeli betöréses lopásnál. Persze rögtön az a gyanum támadt, hogy a tettes itt is ott is egy és ugyanazon személy lehetett.

Minden irat, könyv, ruhanemű, ágynemű és szalmazsák alaposan ki volt kutatva, melyből az tünt ki, hogy a tettes csak pénzt és ékszert keresett. A szobában a tükör háta mögött egy rúd szalámi állott, amit a tettes megtalált és el is vitt. Látszott, hogy evett belőle, mert a héját a szobában szétdobálta. Egy üveg császárkörte is volt a szobában, a tettes ebből is huzzott egyet.

Amíg a szobában, illetve konyhában foglalatostkodtam, megérkezett a helybeli örsparancsnok is, kinek jelentettem, hogy eddig eredményt elérni nem tudtam. Geiger József örsparancsnok egy félóra múlva azzal távozott el a helyszínről, hogy ő megy a helybeli gyanus egyéneket felkeresni, én pedig belátásom szerint folytassam tovább a nyomozást. Ez lehetett kb. 3 óra tájban délután.

A helyszínen befejeztem a kutatást, azután én is a községbe mentem pihatólni, de eredményt elérni ott sem tudtam. Hat óra tájban betértem a községházához, megvacsoráztam, de vacsora közben is, amíg a falatokat nyeltem, folyvást azon gondolkodtam, hol és kik között keressem a tettest.

A bizonytalanságban azonban az az egy véleményem erős formában, határozottan kialakult, hogy a tettes nem családos ember és nem cigány. Nem vitte el sem a zsirt, sem a cukrot, annak dacára, hogy ebben az időben már igen becses volt az élelmicikk faluhelyen is, különösen a cukor. Ezek helyett elvitt egy csomó zsebkést és tükröt. Ez arra engedett következtetni, hogy a tettes nőtlen és fiatal ember lehet. Ezért érlelődött meg bennem a gondolat, hogy olyan helyekre nézek el, ahol az e fajta fiatal-

embereket leginkább meg lehet találni, moziban, mulatságban.

Dacára, hogy Stájerlak nem az én örskörletembe tartozott, meglehetősen kiterjedt személyi ismerettel birtam itt is. Képzeltben már fel is sorakoztattam magam előtt azokat a fiatal legényeket, kik esetleg gyanusíthatók volnának. Voltak egynéhányan, egyformán gyanusak. Kétes, megbízhatatlan, a háborus idők nevelte, mindenre kapható suhancok.

Nyolc óra után vettem a puskámat és járőrtársammal a mozi irányába indultunk. Amint a községhezától nem messze fekvő szövetkezeti kocsmához közeledtünk, a villanylámpa fényénél egy borbélyegédet pillantottam meg, aki ugyancsak azokhoz a háborus fiatalokhoz tartozott. Jól ismertem. Lóránt Ferencnek*) hívták, állás nélküli borbélyegéd, akit megbízhatatlansága miatt nemrégiben bocsátott el mestere és aki Aninán is szokott csavarogni. Azt is tudtam róla, hogy azután a hányába vétette fel magát, de a munkából minden indokolás nélkül csakhamar kimaradt. Most az is átvillant hirtelen az agyamon, hogy a kiderítetlen maradt betöréses lopásoknál minden alkalommal hiányoztak a beretvák. Ki más lopta volna ezeket el, mint egy facér borbélyegéd?

Mindennek átgondolása egy szempillantás műve volt és mert láttam, hogy Lóránt a mozi felé vezető útra tér be, lépteinket meggyorsítva, egy kis kerülővel elébe vágtunk és a sötét utcán elébetoppnva felszólítottam, hogy jöjjen be velünk az örszobára, mert valami felvilágosítást szeretnék kérni tőle.

A községháza rendőrörszobájában kikérdezés alá vettem. Kérdéseimre elmondta, hogy moziba akart menni, pénze van és mikor felszólítottam, hogy mutassa pénzét elő, egy vadonatúj pénztárcát vett ki a zsebéből, mely teli volt aprópénzzel. Ekkor már biztosan tudtam, hogy jó fogást csináltam, hisz állás, foglalkozás nélkül lévén; valószínű volt, hogy a pénzt nem igaz úton szerezte. Megparancsoltam neki, hogy mindent rakjon ki a zsebéből. Ekkor előkerültek: 2 darab zsebkés, 2 darab zsebtükör, 3 darab cigarettaszipka és még egy másik új pénztárca, ugyancsak telerakva aprópénzzel.

Mikor a motozással készen voltam, megkérdeztem tőle, hogy honnan vannak ezek a dolgok? Azt felelte, hogy bátyjától kapta. Erre nyugodtan azt mondtam, hogy ezt mi majd könnyen megállapítjuk, de ha nem igaz, jobb lesz már most az igazat megmondani, minek járunk mi is és ő is hiába. Lóránt próbálta egy ideig csürni-csavarni a dolgot, de azután beismerte, hogy amik itt zsebeiből előkerültek, azt mind betörés útján az éjje! Edelin Antalnénál üzletéből lopta el, a többi lopott holmi pedig lakásán, ágyában a szalmazsák alatt van elrejtve. Egy bizalmi emberrel azonnal a lakására mentem, ahol a többi lopott holmit, úgy mint téli ingeket, téli alsónadrágokat, szövetet, harisnyákat, vászoningeket, szivarokat, cigarettás dobozokat, dohányt és szalámit a szalmazsák alatt csakugyan megtaláltam.

A megtalált dolgokat a községhezához szállítottam. Említeni is fölösleges talán, hogy amikor a káros nő a megkerült dolgokat meglátta, igen megörült és nem győzött eléggé hálálkodni.

A tettessel azonban még nem intéztem el mindent. Elővettem Lórántot, igazolja, hogy hol tartózkodott abban az időben, amikor Anina községben egymásután az ötrendbeli betöréses lopást elkövették. A kérdések során egyik ellentmondás a másikat követte, végül is nemcsak hogy alibijét nem tudta megfelelő módon igazolni, de egészen belezavarodva a kikérdezésbe, bevallotta, hogy ezeket a betöréses lopásokat is ő követte el.

*) Gyanúsított nevét megváltoztattuk. Szerk.

Nevezett felett később a fehértemplomi királyi törvényszék ítélkezett.

*

Fenti nyomozás legelsősorban azt bizonyítja, milyen jó, ha a személyi ismeretek a saját örskörleten túl is kiterjednek. Igen jó nyomozó képességről, helyes érzékről tett tanúságot a nyomozást vezető tiszthelyettes, amikor nyomok és bűnjelek hiányában, az ellopott holmik *minemüségéből* kezd következtetni a tettes *személyére*. Megállapítja, hogy a tettesnek az élelmicikkek nem kellenek s aligha családos ember, a betörés végrehajtásának módjából pedig, hogy a tettes nem volt cigány. A zsebkések, tükrök, aprópénz, stb., arra vallanak, hogy a tettes fiatalember. S hol lehet ezeket fellelni? Mozinál, mulatságoknál. A következtetés helyes volt és a tettes ezen feltevések alapján kézre is került.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(8. közlemény).

III. A csendőr kötelességei.

1. Helyismeret.

Minden csendőr köteles a legrövidebb idő alatt annak a körletnek a helyiségeit, amelyben szolgál, pontosan megismerni, mert be van bizonyítva, hogy csak azok a csendőrök tudják a közbiztonsági szolgálatot jól végezni, akik körzetükben jól ismerik a helyiségeket.

Erre szolgáljon példa gyanánt:

a) A terep megismerésénél általában:

A földfelület — örskörlet — rövid leírása és az örskörlet nagysága négyzetkm.-ben.

Az összes különösen fontos tereptárgyakat, melyek a szolgálatban való tájékozódásra szolgálnak, mint: romokat, barlangokat, szobrokat, kápolnákat, erődítéseket, temetőt, keresztekét, különösen pedig az összes lakásokat, éjjeli szállásokat, védhelyeket s általában a közbiztonságra nézve veszedelmes személyek rejtekhelyeit.

b) A helységek megismerésénél:

A neveket, a helység fekvését és lakosainak számát, a templomokat, iskolákat, szállodákat, kávéházakat, különböző társaságok (egyletek) helyiségeit, a tüzoltó őrségeket és raktárakat, a feljebbvalók, polgármesterek, elnökök és községi elöljárók, stb. lakásait, gyárakat, ipartelepeket, bányákat, malmokat, sóbányákat, téglavetőket, stb.

c) A közlekedések ismereténél:

A vasutakat az állomásokkal, a vonatok érkezését és indulását; a kocsitakat és a lovak számára szolgáló ösvényeket, azok állapotát a különböző évszakokban, valamint azt is, hogy kinek kötelessége gondoskodni azok jókarban tartásáról (állam, kerület, járás, község), egyik helynek a másiktól való távolságát kilométerekben, órákban, gyalog, lovon vagy kocsin, a legközelebbi csendőrörszel való legrövidebb és legjobb összeköttetést.

d) A vizek megismerésénél:

A folyóknál és vizeknél, hogy azok hajózhatók-e és milyen hajók (kisebbek vagy nagyobbak) számára, milyen a folyásuk és árvízterületük, hol vannak hidak és átkelési pallók, hol és az évnél mely szakában lehet átkelni, lehet-e és kinek a csónakjában vagy pedig valamilyen más átkelési eszközökkel átkelni?

e) A hegységek megismerésénél:

A hegységek neveit ágazataikkal és részeikkel együtt, nyári és hegyi legelőikkel; azokat, akik az ilyen helyeket

jóságaikkal látogatják, valamint jószáguknak megközelítő számát is.

A legfontosabb és legismertebb hegycsúcsok abszolút magasságát, valamint a hegységi átkelő és átjáró helyeket.

f) Az erdők megismerésénél:

Az erdő nevét és a tulajdonjogot (állami, községi, magán), az erdő nagyságát, a fák minőségét általában, az erdőt őrző és felügyelő személyzetet, van-e az erdőben vad és milyen, s kinek van joga ott vadászni.

2. A személyek ismerete.

A személyek ismerete alatt értjük a földművelési, ipari és hivatali viszonyokat, különösen a személy értékét, derekosságát és megbízhatóságát, az örskörlet lakossága számának, vallásának, foglalkozásának, életmódjának, szokásának, stb. ismeretét.

A csendőrségnek a következő személyeket kell ismernie:

1. Az összes személyeket, kik szolgálatuk körében a csendőrséggel összeköttetésbe juthatnak, mint: tisztviselőket, különösen a közigazgatásiakat és bíróságiakat, községiakat, posta- és táviradaiakat, orvosokat, pénzügyi tisztviselőket, községi előljárókat, erdőőröket, mezőőröket, stb.

2. Személyeket, kik a nemzet előtt nagy tekintélyt élveznek, mint: Ő Felsége a Királyt és a Királyi Ház tagjait, továbbá a magas világi és egyházi méltóságokat u. m.: a minisztereket, a pátriárchát, a metropolitát, a püspököket, a képviselőket, az összes magas katonai feljebbvalókat, valamint azokat, akik az állam szolgálatában érdemeket szereztek, tehát a nyugdíjazott magasabb tisztviselőket és katonatiszteket is.

3. Az összes személyeket, kiknek gazdagságuk és nagyobb birtokuk révén a népre nagyobb befolyásuk van, azok pedig: a nagyobb földterületek birtokosai, gyártulajdonosok, gazdag kereskedők, stb.

4. Az összes személyeket, akik az örskörletben a lakossággal érintkezésben vannak, s ennek folytán tőlük adatok és felvilágosítások nyerhetők a közbiztonságra nézve, ilyenek: a lelkészek, községi előljárók, ügyvédek, tanítók, mérnökök, földmérők, orvosok, szülésznők, magántisztviselők, stb.

Különösen pontosan kell a csendőrnek ismernie mindazon személyeket, akik rendőri felügyelet alatt állanak s akik a közbiztonságra káros befolyással vannak, mert azok a csendőrnek természetes ellenfelei és ellenségei, akik, hogy rossz tetteiket véghezvihessék, azon vannak, hogy a csendőrt tévutra vezessék és figyelmét magukról eltereljék.

Amellett, hogy az összes társadalmi osztályokból kell hogy ismerjen embereket, különösen azokat kell ismernie, akik büntett vagy vétség miatt büntetve voltak vagy különben ismertek, mint tolvajok, orgazdák, csalók, kéjnök, dologkerülők, cselszövők, stb., hogy valamely büntett napvilágra jutásakor azonnal tudhassa, melyik embercsoport vagy akár melyik egyes személy jöhet szóba, mint azon tett végrehajtója.

A rendőri felügyelet a következőkben áll:

a) Annak, aki erre van elítelve, az ítéletben meghatározott időben, a lakóhelyén kívül, sehova sem szabad távoznia az illetékes rendőrhatóság tudta és jóváhagyása nélkül. Csak halasztást nem tűrő sürgős szükség esetén engedheti meg neki az illetékes hatóság saját felelősségére, hogy a környékbeli községekbe eltávozhassék.

b) Éjjel bizonyos időtől fogva, melyet a rendőrhatóság rendel el számára, a lakásán kell lennie vagy pedig éjjeli szállásra oda kell jönnie, ahová az illető hatóság rendeli.

c) Háza és birtalata minden időben a helyi előljáró vagy rendőrhatóság rendelkezésére átkutatható.

A gyanus személyek személyes ismerete a csendőrnek azért is szükséges, hogy az ilyen személyek leirhatók legyenek s leírásuk a körözölevélbe beirható legyen, ha valamely végrehajtott büntett után megszöknének s azért is, hogy a csendőr őket állandóan figyelhesse és mozgásaikat figyelemmel kísérhesse.

A csendőr eljárása büntettekkel szemben.

Különbözők azok az okok, amelyek az egyes személy vagy a tömeg ellenállását a hatósági rendeletekkel és a hatósági közegekkel szemben kihívják.

Habár az ilyen jelenségeket nem is lehet mindig megelőzni, mégis sok esetben az előkészített vagy a megkísérelt ellenállást a közbiztonsági közegek célirányos és szabályos eljárással megakadályozhatják.

A csendőrnek ajánlatos, hogy a néppel való érintkezésben és a bűnösökkel szemben való eljárásoknál, tartózkodjék minden törvényellenes és határozatlan eljárástól, mert törvényellenes eljárás fellázíthatja a népet s az a bűnösök pártjára állhat, a csendőr határozatlansága pedig a bűnöst serkenteni további ellenállásra. A csendőrnek sohasem szabad elfelejtenie, hogy minden olyan eljárása, mely törvényellenes, sértene a polgárok személyes szabadságát, hivatalos hatalommal való visszaélés s hogy ilyen eljárásáért büntetésben részesül.

A büntettekkel szemben a csendőrnek mindig nyugodtan, komolyan és óvatosan, de határozottan kell eljárnia.

Ilyenkor szabályként tekintse: minden büntettest röviden figyelmeztetni a csendre és békére, és minden ellenvetést »A törvény nevében!« való felszólítással megakadályozni.

A kár nagysága szerint, amely a büntetttől származott és aszerint, hogy közigazgatási rendeletek ellen vagy pedig a büntetőtörvény ellen vétettek-e, a csendőri fellépésnek következő módjait különböztetjük meg:

1. Felvilágosítás.
2. Figyelmeztetés, megintés.
3. Illetékes hatósághoz való feljelentés.
4. Az illetékes hatóságokhoz való elővezetés megbilincselve vagy anélkül.
5. Fegyverhasználat.

1. Felvilágosítás.

A csendőröknek alkalmuk van arra, hogy különösen elhagyatott vidékeken rájöjjenek valamely törvénytelen állapotra, mely vagy abból ered, hogy az emberek nem tudják, mi van megtiltva és mi van megengedve vagy pedig abból, hogy a kiadott törvények és rendeletek célját, hasznát és értelmét nem értik meg.

A csendőröknek, kik gyakran érintkeznek a néppel, alkalmuk van arra, hogy a népet részletesen, érthetően

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kivánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban, Csendőröknek kedvezményes részleltetés!

lebeszéljék bizonyos cselekményekről vagy mulasztásokról, figyelmeztetvén azt az ebből eredhető következményekre is.

Ez arra az esetre áll, ha az illető nem vétkezett olyan mértékben, hogy emiatt büntetve kellene lennie.

2. Figyelmeztetés és megintés.

Szóbeli figyelmeztetésnek olyankor van helye, amikor felvilágosítás dacára áthágják a törvényeket és rendeleteket, de nem szemellátható makacsságból, sem pedig valamilyen rossz szándékból, pl. tüzrakás olyan helyen, ahol tüzet tilos rakni, tiltott helyen való fürdés, a jószágnak vasuti töltésen való legelése, stb. Ha valaki a törvények és rendeletek ellen készakarva oktatás és figyelmeztetés dacára vét, akkor erről fenyegető módon kell lebeszélni, azaz őt a törvényes következményekkel kell megfenyegetni.

Meginteni nyugodtan, komolyan és röviden kell, mert minden hosszú beszélgetésbe való ereszkedés a szolgálat teljesítése közben, csak ellenállásra buzdít.

A csendőr mindenkit vállazott puskával, katonai állásban int meg és például azt mondja: »A tüzrakás itt meg van tiltva, mert az erdő meggyuladhat; azonnal oltsa el a tüzet s rakjon tüzet ott a mezőn«.

Katonai tartást azért kell felvenni, mert senki sem engedelmeskedik annak, aki hanyag állásban, ingadozó térdekkel és zsebetett kezekkel parancsol valamit, míg mindenki tiszteletben tartja azt, ki férfias és határozott magatartást tanusít.

(Folytatjuk.)

HIREK

A nyiregyházi lovaglótanfolyam záróversenye. Május hó 21-én Nyiregyházán a lovastisztek lovaglótanfolyamának záró »Concours«-ján megtartott díjlovaglás alkalmából *Hrabár Sándor* szegedi kerületbeli százados »Diadal« nevű lován az első, »Dönci« nevű lován a negyedik díjat nyerte.

Csendőrtiszt nyerte meg a modern pentatlont. A Ludovika Akadémia Sport Egylet honvéd- és csendőrtisztek részére április 22-től április 26-ig modern pentatlont rendezett. Győztese Plávészky Ferenc csendőrszázados. A verseny a következő részekből állott: 1. Céllovászat pisztollyal. 2. Uszás 300 m.-en, tetszés szerinti versenymódban. 3. Epée-vívás egy tussra. 4. Lovaglás 6200 m.-en, 20 akadályal, időre. 5. 4000 m.-es mezei futás.

Vérengző őrmester. Borzalmas és megdöbbentő eset hírét vesszük a szekszárdi osztályhoz tartozó bátai őrsről. *Kovács István III.* őrmester körülbelül három héttel ezelőtt jogtalanul elfogta és megbilincselte *Bátor Ferenc* bátai lakost az ottani *Hangya* szövetkezeti áruda üzletvezetőjét, akivel magántermészetű ügyekből folyóan haragban volt. *Krascse-nics Géza* tiszthelyettes őrsparancsnok, miután megállapította, hogy Kovács őrmester *Bátor Ferencet* jogtalanul fogta el és kísérte be, az elfogottat szabadon bocsátotta, aki Kovács őrmester ellen az osztályparancsnokságnál feljelentést tett. *Spielberger Gyula* százados szárnyparancsnok április 28-án

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — —	16:80 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — — — —	19:50 ..
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju	— — — — —	18:50 ..
Ugyanaz extra finomban	— — — — —	25:60 ..
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt	— — — — —	8:80 ..

a 39 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

FIGYELEM! A legmesszebbmenő fizetési feltételek!
Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Diamant, Praeciosa-Viktoria

eredeti német,

RAMLER, IPAG, KOSMOS

eredeti stájer gyártmányu

KERÉKPÁR

előleg nélkül havi 13.— P. vagy heti 3.—

pengő részletre, teljes csendőrségi felszereléssel 240.— pengő.
Részletek a vásárlást követő hónap 1—5 között fizetendők.

HERMANN GYULA

MAGYAR KOSÁRFONÓ R.-T.

— BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 15. SZ. —

ÓRÁK, ÉKSZEREK

Tiszteknek és altiszteknek kedvező fizetési feltételek

TAUB Budapest, Rákóczi út 90.

(Közvetlen a Keleti pályaudvarnál.)

IRÓGÉPEK

Remington, Royal, Underwood, Adler, Ideal, Smith és egyéb rendszerűek 20—40 pengős részletre is

„ENERGIÁNÁL” Budapest, V., Alkotmány utca 31.
— (Vilmos császár utnál.) —

Telefon: T. 141—05.

az ügyet kivizsgálta s a kivizsgálás során kikérdezett tanúk szinte valamennyien Kovács őrmester ellen tanuskodtak. Május 4-én reggel 9 órakor Kovács őrmester ittas állapotban magához vette a puskáját s azzal az éppen belépő őrsparancsnokát, *Krascsenics Géza* tiszthelyettesét agyonlőtte. A lövés zajára elősietett a konyhából az őrsfőző, majd pedig a nős altiszt lakásból *Krascsenics* tiszthelyettes neje, akikre Kovács őrmester szintén rálőtt. Az őrsfőző azonnal meghalt, *Krascsenics* tiszthelyettesné súlyosan megsebesült. Az örjögő *Kovács* őrmester ekkor *Pécsi István* csendőrt kereste, hogy szintén agyonlője, *Pécsi* csendő azonban szerencsére az egyik melékhelyiségben tartózkodott s így a gyilkos nem tudott ráakadni. Kovács őrmester ekkor a laktanya kapuja felé futott, ahol a lövések zajára elősiető *Déleg Antal* csendőrt szintén agyonlőtte. Ezen vérengzése után a községbe futott, ahol először a községi jegyzőt, majd az egyik tanítót kereste, de egyiket sem találta otthon, ellenben megtalálta a *Hungya* fogyasztási szövetkezet helyiségében *Bátor Ferencet*, akit szintén agyonlőtt. Kovács őrmester innen egy korcsmába távozott, ahol egy félliter pálinkát vásárolt s azzal *Báttaszék* irányába elmenekült. A szárnyparancsnokság intézkedésére a szomszédos őrsokról és a szekszárdi csendőriskola állományából kirendelt 14 főnyi legénység a gyilkos őrmestert azonnal üldözőbe vette s délután 2 órára már be is kerítette. Kovács őrmester az öt üldöző járőrökre is rálőtt, majd menekülni próbált, amikor azonban látta, hogy elfogatását el nem kerülheti, agyonlőtte magát. Az egész testiület megvetése kíséri utolsó útjára.

Helyreigazítás. Lapunk legutóbbi számában *dr. Valló József* őrnagy »A legújabb büntetőnovelláról« című cikkébe — a 338. oldal jobboldali hasábjának 18. sorába — tollhiba folytán hiba csuszott be: »határát 100 P-re a csa-

lásét 50 P-re« helyett »határát 200 P-re a csalását 100 P-re« értendő.

Dicséretetek: A m. kir. szombathelyi III. csendőrkerület parancsnoka *Horváth Ferenc* I. tiszthelyettes, mert több szárnyparancsnokság területén éveken át garázda módon elkövetett betöréses lopások tettesei után 1927 április 7-től május 4-ig, mint szakaszparancsnok, nyomozott s a nyomozást leleményes szakértelemmel, kitartó szorgalommal és eredményesen irányította s vezette, minek folytán 10 tettes és 2 orgazda az igazságszolgáltatás kezére jutott *dicsérő okirattal látta el*, míg *Balogh Péter, Roszkopf Ferenc, Dani József, Szöcs Sándor, Kiss József I., Garamvölgyi Ferenc, Fonyó Gy. János* tiszthelyetteseket, *Herisnyák András* törzsőrmestert, *Gál József* őrmestert, mert több szárnyparancsnokság területén éveken át garázda módon elkövetett betöréses lopások tettesei után 1927 április 7-től május 4-ig részben mint járőrvezetők, részben mint járőrtársak fáradhatatlanul, nagy leleményességgel és eredményesen nyomoztak, minek következtében 10 tettes és 2 orgazda az igazságszolgáltatásnak átadható volt, és *Hubay Márton, Huszonecz József, Kovács József XI., Németh Ferenc IV., Lakcsi Károly* őrmestereket, *Vincze István II., Németh János X., Mészáros István III., Földi János, Csordás József* csendőröket, mert több szárnyparancsnokság területén éveken át garázda módon elkövetett betöréses lopások tettesei után 1927 április 7-től május 4-ig mint járőrtársak fáradhatatlanul, nagy leleményességgel és eredményesen nyomoztak, minek következtében 10 tettes és 2 orgazda az igazságszolgáltatásnak átadható volt, *nyilvánosan megdicsérte.*

A csendőr kutyatelep keres egy kiképzett kísérő ebet, mely házörzésre alkalmas és személyvédelemre igen jól van betanítva. Az a csendőr, aki ilyen eb birtokában van, árának megjelölése mellett, apát és anyját felemlítve, korát feltüntetve, a telepnek közvetlenül jelentse be.

**Hegedű
Harmonlum
Tárogató** csak ill a valódi
**Cimbalom
Harmonika
Clitera**

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis ill a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzékel ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetést kedvezmény

a legjobb **szalagos légyfogó**

Konyhák és istállók részére óriás alakban is kapható.

Mintával készséggel szolgál a gyár:

FOX

GÖTZL LIPÓT vegyitermékek gyára

Budapest VII., Cserei utca 14

BERANEK JÓZSEF
különtetett egyenruha szabómester

IV., KIRÁLYI PÁL-UTCA 6. SZÁM.

Békebeli kivitelben, tökéletes szabással készít

csendőrségi attilákat, úgyszintén lovagló nadrágokat

Csendőrségi tiszt és altiszt uraknak elismert egyenruha szállítója

OPERA

RUHÁZATI ÁRUHÁZ

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 20. SZ.
AZ OPERA MELLETT.

•

Férfi
és női ruházati
cikkek készpénzárban, a
csendőrség tagjainak előnyös
fizetési feltételek
mellett.

•

KIVÁNATRA MINTÁKAT KÜLDÜNK.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szíves figyelmébe!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és írógéppel vagy legalább is olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk felvilágosítást, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. Ha jelige nincs megjelölve, a szerző nevének kezdőbetűit és lakhelyét tüntetjük fel. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát felesleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert a gyakran használatos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. — Büntetőjogi vonatkozású vagy közérdekű csendőrségi kérdésekre a Csendőr Lekszikon rovathban válaszolunk. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A hozzáink intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház-utca 30 szám“.

Kolozsvár. A fogházőrséghez nincs felvétel. Valószínűleg nem is kerülhet erre sor a közel jövőben, mert létszám-apolást kell a fogházőrségnél végrehajtani. A fogházőri állásokat egyébként a jövőben az eddigi rendszertől eltérően, nyilvános pályázat útján fogják betölteni. Azoknak tehát, akik ilyen állásra pályázni óhajtanak, a Budapesti Közlönyt kell figyelemmel kísérniök. Amennyiben még kötelezőjének letelte előtt napvilágot látna ilyen pályázati hirdetés, pályázatát szolgálati uton kötelezője letelte előtt is beadhatja.

Horizont. 1. Örskihallgatáson kérje, hogy a sérülését vizsgálják ki. A kivizsgálás eredményétől függ, hogy a sérülést olyannak tekintik-e, amelyet a szolgálat érdekében szenvedett s hogy a sérülés szolgálatképességére egyáltalában valami befolyással van-e. Ha igen, ezt nyugdíjaztatásakor figyelembe fogják venni. A kedvezményes nyugdíjra

vonatkozólag a Csendőrségi Zsebkönyv 1925. évfolyamának 313. és 314. oldalain talál részletes felvilágosítást.

N. B. Hatáskör. Az államrendőrség határszéli kirendeltségei az 5645/VII. 1923. sz. belügyminiszteri rendelet értelmében a kirendeltségek székhelyeül megjelölt községek egész területén rendőrhatalósági jogkört gyakorolnak, a következő tartalommal: 1. Utlevélrendészet a halárátlépő forgalomban. 2. Idegenrendészet (nyilvántartás, ellenőrzés, tartózkodás engedélyezése, jelentkezési díjak beszedése és elszámolása, kiutasítás, stb.). 3. Határszéli utiigazolványok kiadása. 4. Figyelemmel kísérik a határon átkelőket, az államrendészeti szempontból fontos eseményekről tájékoztódnak. 5. Az állam biztonsága vagy a társadalmi rend szempontjából és gazdasági okokból káros egyénekkel szemben eljárnak. 6. Eljárnak a közveszélyes munkakerülők ellen. 7. Határszéli személy-, áru- és értékgalommal kapcsolatos kihágási esetekben bíraskodnak. 8. Az eltoloncolás tekintetében első fokon határoznak. 9. Bűnügyi nyomozó rendőrhatalósági jogkört nem gyakorolnak, de a szolgálatuk közben észlelt vagy egyébként akár hatóságok, akár magánosok részéről tudomásukra hozott bűncselekmények ügyében mindazokat a halaszthatatlan nyomozati cselekményeket, melyek főleg a tettes elfogatását és a bűnjelek biztosítását stb. célozzák, teljesíteni kötelesek. Az általuk elfogott vagy őrizetbe vett egyéneket a bűnjelekkel együtt a fennálló törvényes rendelkezéseknek megfelelőleg az eset körülményeihez képest a területileg illetékes hatáskörű rendőrhatalósághoz vagy katonai parancsnoksághoz, illetőleg ügyészséghez vagy bírósághoz küldik, vagy további nyomozás, illetőleg egyéb eljárás végett a csendőrségnek adják át. E feladatok megkönnyítése végett a kirendeltségek az egyes hatóságok által letartóztatni rendelt, avagy megfigyeltetni kért egyénekről nyilvántartást vezetnek. A kirendeltség székhelyét alkotó községnek a szorosán vett átkelési ponton kívül eső egyéb területén szükségessé váló karhatalmi és segédleti teendők végrehajtására — írásban adandó felhívás, illetve megkeresés alapján — a m. kir. csendőrség közegeit kell felhasználni. Ebből a rendeletből nyilvánvaló, hogy az államrendőrség határszéli kirendeltségeinek székhelyeit alkotó községek területén a csendőrség hivatott a közbiztonsági szolgálat ellátására épp úgy, mint a többi községek területén. Az államrendőrségi kirendeltségek csupán a halaszthatatlanul sürgős intézkedéseket kötelesek e tekintetben megtenni, mert hiszen a rendeltetésük nem ez. Vonatkozik ez általánosságban természetesen az állomás területére is.

MORT poloska-, rovar- és légyirtószesz

Porlakban is kapható

Mintával készséggel szolgál a gyár:

GÖTZL LIPÓT vegyitermékek gyára

Budapest, VII., Cserei utca 14.

A CSENDŐRSÉGI LAPOKBAN

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyekről olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

Világhírű

„Styria“ kerékpárok

és elsőrendű

„HUNTER“ gépek

összes alkatrészek. Legolcsóbban kedvező fizetési feltételek mellett szállít

DEMÉNYI ÉS FIA CÉG

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 4.

Kérjen árjegyzéket kerékpárokról, varrógépekről, gramolonokról.

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál
Budapest, VI., Király-u. 58—60

Ötensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.
Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

FEGYVEREKET ÉS TÖLTÉNYEKET szállít
jutányosan:

KNÉBL FERENC puskaműves
Budapest, Baross-utca 17/cs.
— ARLAP 40 FILLÉR ELLENÉBEN —

K. D. Az utóbbi időben közismertté vált német háborus emlékérmét már sokan megszerezték, de a viselése nincs megengedve s azt előreláthatólag nem is fogják engedélyezni. Ha azonban mégis meg akarja szerezni s emlékként el akarja magának tenni, írja meg levélben ebbeli kívánságát vitéz Bassányi Béla századosnak (Budapest, III., Bécsi-ut 92. I. 15. sz.). Leveléhez mellékeljen 16 f. válaszbélyeget, akkor kap egy űrlapot, azt kitöltve küldje vissza az említett címre s ugyanoda ugyanakkor posztalutvánnyal küldjön el hét pengőt, mert az érem ennyibe kerül. Maga az érem aranyozott bornzból készült és igen tetszetős.

Egy önkéntes. Névtelen levélre nem válaszolunk.

Drávamenti. Válasz a lekszikon rovatban jön.

Kitűnő 20/152. Választ a lekszikon rovatban kap.

Vadász. Kísérje figyelemmel a lekszikon rovatot, ott jön a válasz.

Rcménytelen élet. Nagyon nehéz nekünk az ilyen kérdésekhez hozzászólni. Alig van ember, aki önmagának elég szigorú bírója tudna lenni s talán kivétel nélkül mindenki a maga előnyére igyekszik beállítani a dolgokat, jórészt anélkül, hogy erről tudna, mert ez ösztönös törekvés. Mi elhisszük, amit a levelében ír és őszintén sajnáljuk is érte. Nősülési sorszámat csak a legutolsó kérvénye alapján kaphat, ezen nem lehet változtatni. Birja rá az arája szüleit, hogy ne türelmetlenkedjenek, elvégre csak esetleg néhány hónap kedvéért nem szabad a lányt talán egész életére szerencsétlenné tenni. Ami pedig levelének azt a részét illeti, hogy az ilyen esetek a rendes családokat elriasztják a csendőrházasságoktól, e tekintetben éppen ellenkező a véleményünk. A rendes családok kevésbé szívesen adnák a leányaikat csendőr altisztekhez, ha azt látnák, hogy azok ellenőrzés nélkül nősülhetnek, úgy, ahogy akarnak. Mindezek dacára sem beszéljük le róla, hogy jelzett kérését a kerületi parancsnoksághoz előterjessze. Irjon le mindent egész bátran és őszintén, úgy ahogy nekünk leírta, nem lehetetlen, hogy a kerületi parancsnok ur — egész kivételesen — méltányolni fogja a kérelmét.

Bűkség. 1. Igy röviden nehéz megfelelni a kérdésre, hogy hányféle társadalmi osztály van, mert hiszen a társadalmat alkotó embereket többféle szempontból lehet osztályozni. Egymástól élesen elválasztott és törvényesen is megkülönböztetett társadalmi osztályok voltaképpen csak az 1848-iki szabadságharc előtt léteztek és pedig: a nemesek, jobbágyok és a (városi) polgárok osztálya. Miután a sza-

badságharccal kivivott jogegyenlőség a születési kiváltságokat megszüntette, a nemzet egész egyeteme egységes polgári társadalommá alakult át, mint az egyenlő jogokkal és kötelességekkel bíró állampolgárok közösségévé. Az idők folyamán azután ezen egységes társadalom egyes rétegeit részint a különböző foglalkozás, részint a gazdasági és termelési érdekek bizonyos rétegekre bontották, anélkül természetesen, hogy ezáltal a teljes jogegyenlőségnek törvényben biztosított elve csorbát szenvedett volna. Ezeket a társadalmi rétegeket nevezzük ma közönségesen társadalmi osztályoknak, amelyeknek szükségletei, érdekei és természetszerű érdekellentétei vetik fel az ugynevezett társadalmi problémákat. Ha gazdasági szempontból vesszük a dolgot, akkor van vagyonos és vagyontalan osztály; termelési szempontból van tőkés és munkásosztály (értve ezalatt nemcsak az ipari munkásokat, hanem mindenkit, aki nem a tőkéjéből, hanem egyéni munkájának arányos ellenértékéből tartja fenn magát). A tágabb értelemben vett munkásosztályt szellemi és fizikai munkásokra oszthatjuk, az utóbbiakat ipari és mezőgazdasági munkásokra. Foglalkozás szerint beszélhetünk földművesosztályról, iparososztályról és középosztályról; az ugynevezett arisztokráciát nem a foglalkozás, hanem a születési előjogokhoz való ragaszkodás teszi külön osztállyá, ámbar az arisztokrácia fogalma tágabban is értelmezhető, azáltal, hogy szellemi és születési arisztokráciáról beszélünk, sőt ujabban a »pénzarisztokrácia« fogalmát is igyekeznek (nem egészen helyesen) meghonosítani. Világnézet szerint van keresztény, liberális, szocialista társadalom, Kun Béla és társai pedig a kommunista társadalom megteremtése érdekében fejtik ki átkos tevékenységüket. emberiség és a szűkebb értelemben vett társadalom boldogulását csak a munka hozhatja meg; mindenkinek dolgoznia kell, aki tud és azt akarja, hogy a társadalom hasznos tagjának tekintse. A csendőrt szellemi munkásnak tekinthetjük, mert hiszen ha fizikailag ténykedik is akkor, amikor pl. nyomoz vagy portyázik, tevékenységének az alapját mégis a szellemi felkészültsége képezi vagy legalább is kell, hogy képezze. Amint láthatja egyébként, a társadalmi kérdések tömege meglehetősen komplikált és nem nekünk való. Mi végezzük csak a kötelességünket rendesen és becsületesen és hagyjuk ránk nem tartozó kérdések megoldását olyanokra, akik jobban értenek hozzá, mint mi. Hogy pedig a csendőr melyik társadalmi osztályhoz tartozik? A csendőrosztályhoz. 2. Válasz a csendőr lekszikonban.

Több mint 32 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

Előnyös 20—24 pengős havi részletre.
Eredeti **Motobécane** francia motorkerékpárokat 840 pengőért.

kerékpáralkatrészeket ^{láncot, pedál, nyergeket} **nagyban, eredeti gyári árban**

külső gummik 6'80, belsőt 2'10 pengővel. — Kerékpárok 136 P.-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár és motorkerékpármagykereskedők

Magyarország legnagyobb, legrégebb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben — Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen

Lábizzadás, kézizzadás és hónaljizzadás csak helyes testápolással szüntethető meg.

E célra szappan helyett használjunk **SUDORÁN-t**. Ez egy amerikai recept helyett készült szer, melynek hatása nem abban nyilvánul, hogy a porusokat eltömi vagy összehuzza, hanem az epidermisen át beszívódik és az okol gyógyítja meg, hogy az okozat magától elmaradjon. Bekenés után az izzadás és az esetleges penetráns szag azonnal elmúlik. Kívánatra bármelyik örsnek küldök mintaküldeményt, melynek ára csak akkor lesz kiegyenlítendő, ha annak jó hatásáról meggyőződést szereztek. — Husz évnél régebb idő óta van forgalomban.

Készíti: **MOLNÁR JÁNOS** vegyészeti laboratoriuma, **BOZSOK** (Vas megye), ahova a megrendelések intézendők. **Ára 1.20 P.**

A Csendőrségi Lapok részére **HIRDETÉSEKET**

kizárólag **Balogh Sándor hirdetőirodája**

V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.**

Telefon: T. 157—83.

Mindennemü megkeresések erre a címre intézendők.

Butorhitel

a csendőrség tagjainak **Sándor Ignác** butoráruháza. Budapest, VI., Dessewffy-u. 18-20 (Nagymező-u. és Vilmos császár-ut között). Szállít készpénzárban kedvező fizetési feltételekkel **elsőrendű butorokat.**

BUTOR részletre **Ó** Budapest **3.**
olcsón VI., **0**-utca
Postások és rendőrség szállítója.

BUTORCSARNOK

ERNST GYULA, **Budapest, VII., Dohány-utca 33.**

(Klauzál-utca sarok) és **Dohány-utca 50.**

Mindféle bútork és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

„CORVIN” BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! **Dohány-utca 39.**

A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

Legény a gáton.

Regény

Irtta: BARÉNYI FERENC (14.)

— Így jár az, aki királynéba szeret, ha kisebb nem jó neki — mondta évődve Jolán és maga sem vette észre, hogy szavainak komoly értelme is lehetne. Gál csendőr idegesen dobolt az ujjával és Jolán szavaira felvetette a szemét. Jolán is rápillantott és a forrón fényesedő szemekben egyszerre két delejes sugár villant össze.

Jolánt valami ismeretlen boldogságos érzés gyönyőre remegtette meg. Mint a tulfeszülettől megpattanó hur méla utórezgése, úgy rezgett a hangja, amint halkan, szinte csak önmagának suttogta:

— Beleszeretett a királynéba...

XX.

Jolán az egész vacsora alatt szótlan maradt és zavart tekintetét fel sem merte vetni Gál csendőrré. Félt, hogy a szívében hirtelen kigyult máglyától ragyogó tekintete elárulja kínos lelkiharcát. Alig várta, hogy egyedül lehessen. Mihelyt lehetett azonnal jó éjszakát kívánt és kis szobájába menekült.

Sirva borult az ágyára.

— Beleszeretett a királynéba... Királyné? Szép királyné, görbehátú torz királyné... Óh, hogy is lehet?! Nem lehet, olyan valószínűtlen és mégis, mégis az a forró, delejes pillantás nem hazudik. Ébredő női ösztönével kiérezte abból a delejesen lobogó tekintetből, hogy a szép dalia szerelmes lett. Szerelmes öbeléje, a görbehátú rongybabába. Ó, micsoda boldogság és mégis milyen gyötrő fájdalom. Hiszen ezt a kincses ajándékot, ezt a drága szerelmet nem fogadhatja el. Gál csendőr becsületes lelkéből a hála csiholta ki a szerelem tüzét. Az fogta be a szemét, hogy ne lássa meg rút fogatkozását. A hálás szeretet fényétől elvakított szeme nem látja, hogy ő nyomorék. Hogy is nézne ki a sudár dalia a görbehátú rongyhuba mellett. Kinevetnék az emberek. Megsajnálják, hogy valami boszorkányos módon megbabonázta a görbehátú torz királyné. Nem, ezt nem szabad, ha megszakad a szíve belé, akkor sem.

Ettől kezdve Jolán megváltozott Gál csendőrrel szemben való magatartásában. Ugy osztotta be ezentul ápolási teendőit, hogy sose legyen egyedül Gál csendőr mellett. Tartózkodása természetesen a szóbeli érintkezés fukarságában nyilvánult meg legészrevehetőbben. Bármennyire nem akarta Jolán, Gál csendőrnek mégis észre kellett venni a változást. Hiszen Gál csendőr is akkor egész éjszaka azon tépelődött. Nem tagadhatta már önmaga előtt, hogy ellenállhatatlanul szerelmes lett Jolánra. Tisztán látta, hogy ez a hirtelen fellobbant, de nagyon mély érzése már nemcsak a hálából fakadt szeretet, hanem a mindenható vagy üdvözítő, vagy lesújtó szerelem. És ezt elárulta forró, szerelmes pillantása, amikor a Jolánéval váratlanul összeért a tekintete. Mélyen restelte pillanatnyi gyengeségét. Nem a Jolán iránti szerelmét szégyelte, nem. Mert hiszen most már annyira jól ismerte Jolánt, hogy rendkívül értékes egyéni tulajdonságairól meggyőződve, tudta, hogy a világ minden női közül szerelmére Jolán a legméltóbb. Nem is ezt a legszentebb indulatát, hanem azt restelte, hogy szerelmét Jolánnak elárulta. Ez a derék, jó leány igazán nem érdemelte meg, hogy hiába felzaklassa egyszerre életét, nyugodt, kiegyensúlyozott lelkivilágát. Hiába, mert mi jövője lehetne ennek a szerencsétlen szerelemnek? Neki, mint férfinak, kötelessége visszaparancsolni érzelmeit, ha tudja, hogy ennek a fájó édes szerelemnek nem lehet folytatása, mert

ő egyelőre nem nősülhet meg. Az pedig, hogy a szegény leányt évekig hitegesse esetleg hiába, olyan aljas cselekedet volna, amire becsületes ember nem kapható. Éppen ezért ő is azt határozta el, hogy tartózkodó lesz. Mégis bánította a Jolán kimért magatartása. Félreértette. Azt gondolta, hogy Jolán valamiért megharagudott. Talán akaratlanul megbántotta. Szerelmes lelkének fáj, hogy imádjatjának, bár öntudatlanul, keserűséget okozott. Egyenes lelke nem is bírta el ezt a vádat sokáig. Egyszer, mikor véletlenül mégis egyedül maradtak, kirobbant belőle.

— Jolánka, mért haragszik rám?

Jolánt váratlanul érte a kérdés. Mint a megriadt özike félve pillantott fel. Aztán lehajtotta a fejét, lehunyta a szemét és csendesen mondta.

— Én... én... nem haragszom.

Szívéük elfojthatatlanul dobogott olyan hangosan, hogy ijedten pillantottak egymásra, hátha a vadul verő kalapácsütések tomboló kalapálása világra hirdeti féltve őrzött titkukat, mélyre rajtett szerelmüket. Lázasan lobogó szemük szerelmes tekintete forrón villant össze.

Gál csendőr szeliden megérintette Jolán kezét. Jolán menekülni akart, ki akart futni a szobából. De Gál csendőr nem engedte ki a remegő kis kezét, annál erősebben fogta, minél jobban igyekezett szabadulni. Jolán tehetetlenül hajította le szép fejét rabul ejtett kezére. Gál csendőr erős, férfias kezére pedig hullt, hullt a sok forró könny egymásután.

Pillanatok, percek multak el így az édes gyötrelemben. Aztán Gál csendőr szabad kezével felemelte Jolán fejét és úgy nézett bele könnytől ragyogó szemébe.

— Jolánka, én is szeretem magát!

Az édes sejtés boldogító tudattá válva, mint a villamos áram futott végig Jolán egész lényén. Halvány arca kipirult.

— Jobban, mint Verát?

Az izmos férfikéz vad indulattal szoritotta meg a gyenge kis kezét, hogy Jolán szinte feljajdult a fájdalomtól.

— Jobban, ezerszer jobban. Másképpen szeretem, egészen másként...

Jolán szép arcát még szebbé varázsolta a boldogság biboros mámor. Leborult a rabtartó kemény kézre és csókjai özönével szikkasztotta fel a ráomlott könnypatakat. Csókjai kiszabadították kezét a fogságból. Férfikéz nem bírja el az asszonycsókot. Meglazult a kézszorítás és Gál csendőr restelkedve huzta vissza a kezét.

— Ugyan Jolánka csak nem csókolgatja a kezemet? Hát minek néz engem?

— Bálványomnak... Ugy szeretem, hogy ki sem mondhatom — suttogta Jolán szerelmesen és Gál csendőr boldogan hallgatta. Teljesen átadta magát a boldogságnak, elfelejtett mindent; agyát-szívét csak egy gondolat töltötte be, hogy Jolán szereti őt és ő szereti Jolánt.

De az életben a boldogság percei sokkal rövidebbek, mint a boldogtalanság keserves órái. Gál csendőr boldogsága sem tartott sokáig.

A boldog elmerültségben egyszerre a szívébe nyilalt a fájdalmas tilalom, nem lehet. Akármilyen drága kincs a boldogság, le kell mondani róla. Boldogságtól sugárzó arcát befelhözte a lemondás sötét bánata.

— Jolánkám, ide hallgasson. Fáj, hogy meg kell rontanom a boldogságát, de meg kell lenni. Le kell mondanunk a boldogságról...

Félve nézett a leányra, attól tartott, hogy kiméltlen szavai összetörik a gyenge teremlést. De Jolán nem esett össze, mint ahogy gondolta. Lelkesen ragyogó szemeit megingatlan bizakodással függesztette rá. A lemondás gondolata

nem lepte meg, hiszen legmerészebb álmában sem remélte, hogy nyomorék testével a daliás Gál csendőr felesége lehessen. Az ő igénytelen kicsi szíve nem várt ekkora ajándékot az élettől, betöltötte azt egészen az a boldog tudat, hogy határtalan szerelme viszonzásra talált. Ő egyszerűen boldog volt, hogy ez a testileg-lelkileg kiváló ember, ez az óriás — ahogy apja mondta — szereti őt. Rajongó csodálatával üstökös csillagnak nézte imádottját és önmagát igénytelen, szerény kis bolygónak, ki örülhet annak is, hogy az égbe rontó üstökös tündöklő fénye egy pillanatra ráesett.

— Le kell mondanunk — folytatta Gál csendőr — mert én mint csendőr nem nősiülhetek meg. Nem azért, mintha nem kapnám meg a nőülési engedélyt, nem. Megkapnám, de nem fér össze az én nagy szerelmemmel, hogy önzően magamhoz kapcsoljam magát és ne tudjam azt biztosítani magának, hogy nélkülözés nélkül, boldogan élhessen...

— Ó, én így is boldog vagyok... — tört ki Jolánból a boldogság elragadtatása, de Gál csendőr visszafogta.

— A csendőrsold kevés arra, hogy abból egy család megélhessen. De még ha annyi is volna, hogy jól megélhetnénk belőle, akkor sem való addig megnősülni, amíg az ember csak csendőr és nem altiszt. A csendőrt szolgálata egészen leköti, úgy hogy nem tud a családjának élni. A kettő között kell, hogy megossa a személyét és ez a megosztás mindig aránytalanul sikerül. Ha az illető jó csendőr, akkor rossz családfő és ha gondos, jó férj, meg apa, akkor nem lehet jó csendőr. Ilát én nem akarok ilyen felemás ember lenni...

— Én nem is kívánom... — akart Jolán Gál csendőr szavába vágni, de Gál csendőr szelíden intette, hogy hagyja őt beszélni.

— Bár mindenkifelett szeretem magát, mégis a nőülésért nem hagynám el a csendőri pályát. Nemcsak azért, mert nagyon szeretem a pályámat, szívvel-lélekkel vagyok csendőr, hanem főként azért, mert szegények vagyunk mindketten. Két koldustarisznyával nem sokra mennénk a polgári életben sem...

— Lásna, maga nem is képzei... — próbálta meg Jolán megint, hogy szóhoz jusson, de most is sikertelenül. Türelmesen hallgatnia kellett, míg Gál csendőr mindent elmond, ami a szívében fekszik.

— Aki a csendőri pályát választotta élethivatásának, csak akkor gondoljon a családalapításra, ha az altiszt állást elérte. Akkor már csak felé annyi szolgálatot kell teljesítenie, mint csendőr korában, már akkor több időt szentelhet a családjának. Addig meg lehet takarítani egy kis pénzecske is, ami az altiszt szolddal már elég a családalapításhoz. De addig, Jolánka, én nem köthetem le magát magamnak, mert hiszen ehhez évek kellene. Hosszu esztendő. Ezalatt pedig magának alkalmasabb kérője is akadhat; én nem állhatok a szerencsésje útjába.

— Ugyan ki venne el ilyen rút nyomorékot, mint én vagyok?

— Nem egészen úgy van az, Jolánka, ahogy azt maga tulzottan szerény lelkével elképzei. Lásna, hiszen én is magába szerettem. Szép maga, Jolánka, nagyon szép.

— Nem gondoltam a férjhezmenésre. Nem megyek férjhez. Almomban sem gondoltam arra, hogy én, a kis csufság, maga felesége lehetnék. Én így is boldog vagyok, nagyon boldog. Tudom, hogy szeret engem és ez nekem elég.

— Nem elég, édes Jolánkám, később fogja csak látni. De azért sem lehet elég, mert maga annyira jó, hogy többet érdemel az élettől. Magát a jó Isten boldogságra teremtette.

Rajongó áhitattal hallgatta Jolán ezeket a szavakat.

Kis kezével bizakodva kapaszkodott az erős férfikezekbe. Mint a rejtett kincsét kitaró megnyílt tengerszem, a boldogság napsugárözönében ragyogott zöldeskék gyönyörű szeme. Önfeledten, lágyan simult a domboru férfi mellhez.

— Jolánka, van testvére?

— Nincs.

— Nekem sincs. Lásna, mint két árva madár találkoztunk és testvérré találtunk egymásban. Akar-e az én testvérkém lenni?

Jolán meghatottan borult Gál csendőr vállára. Fényes szeméből a boldogság könnyei perogtek. Atszellemülten, mint valami szent fogadalmat rebegte...

— Hüséges testvérkéje leszek.

XXI.

Alig gyógyult fel Gál csendőr, már az altiszt iskolába kellett mennie. Örömmel ment, hiszen ezzel vágyai teljességének első lépcsőfokára hágolt. A nagy hálóteremben kicsomagolt és szekrényébe rakta a holmiját. Amint guggolva a szekrényét rendezgette, valaki hátulról egy hátbautította, hogy majdnem beleesett a szekrénybe.

— Szervusz Imre.

— Nagy nehezen feltápáskorlott. Megfordult, hogy megnéze, ki csapta olyan kiméletlenül hátba. Bosszus arca felderült, amint régi próbacsendőrbajtársára ismert. Rába Márton volt, akivel együtt végzte a próbacsendőri tanfolyamot.

— Szervusz Marci.

Örömmel nyujtotta a kezét régen látott pajtásának.

— Hát te mit csinálsz itt, Imre?

Az értelmetlen kérdés meglepte Gál csendőrt, de aztán boldogan felelt.

— Itt vagyok az altiszt iskolában.

— Ugy látszik, nagyon örülsz neki?

— Hogyne örülnék, hiszen leghöbbs vágyam teljesedett, s nagyon féltem, hogy a betegségem miatt lemaradok az ideai tanfolyamból.

— Beteg voltál?

— Igen, hónapokig nyomtam az ágyat.

— Mi bajod volt?

— Sok minden. Egy árviznél szereztem...

— És majdnem te mentél rá, tudom már, ismerem az illetet. Mit kaptál érte?

— Semmit.

— Nahát, érdemes volt? Majd eselleg kapsz egy dicsérő okiratot és aztán kész. Ezért igazán nem érdemes, hogy az ember az életét kockáztassa.

Gál csendőr csodálkozva nézett régi bajtársára, olyan idegenül hatott minden szava és aztán, hogy áthidalja a közöttük hirtelen nyíló űrt, kérdezte.

— Te is itt vagy az altiszt iskolában?

Marci leült az ágyra. Fejét lógatta és a lábaival egykedvűen harangozott.

— Igen, de nem vagyok úgy meghatva tőle, mint te.

— Miért? Hát nem kíváncsiál az altiszt iskolába?

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.